

Kuntalehti

Mahdollinen
muutos

Ratikasta
trilleri

**Elegantti
kaupunkilainen**

**Kunta
mark
kinat** 16.
| 17.9.
2026

Vielä kerran Kuntatalolla

Ilmoittaudu Kuntamarkkinoille!

Kuntamarkkinoilla kohtaavat kuntien ja hyvinvointialueiden päättäjät, asiantuntijat ja tapahtuman kumppanit. Ilmoittautuminen ja ohjelma on maksuton kaikille julkisen hallinnon, kuntien ja hyvinvointialueiden valtuustojen, kuntaomisteisten organisaatioiden, valtakunnallisten yleishyödyllisten järjestöjen ja yhdistysten sekä seurakuntien edustajille. Tavataan kuntatalolla 16.-17.9. - ilmoittautuminen on nyt auki osoitteessa kuntamarkkinat.fi.

Kuntamarkkinoiden teemana on "Rohkeasti uudistaen".

Poimintoja ohjelman teemoista: Puoluejohdon paneeli • Inhouse-laki • Kestävä kehitys • Kuntatalous • Älykäs uudistuminen • Hyvinvointialueet • Tekoäly • Kaavoitus • Varautuminen • Tuottavuusloikka • Kriisiviestintä • Parlamentaarinen työ kuntien tulevaisuudesta • Kaffe med Uffe Live ja paljon muuta!

Tapahtuman järjestävät

Kuva: Pixabay

Hankintalain uudistus mullistaa kuntakentän

Hankintalain uudistus siirtyi loppusuoralle eduskunnan lakivaliokunnan näyttäessä sille vihreää valoa toukokuun lopulla.

Talousvaliokunta hyväksyi hankintalain uudistuksen lähes esitetyssä muodossa.

Kuntaliitto ennakoii kunnille isoja haasteita esimerkiksi pykälästä, jonka mukaan kunta ei voi käyttää sidosyksikköä, ellei se omista siitä vähintään kymmentä prosenttia.

Kuntaliiton selvityksen mukaan lakimuutos aiheuttaa yhteensä yli 400 miljoonan euron muutoskustannukset.

- Tästä valitettavasta muutoksesta koituvat kustannukset on kompensoitava kunnille, kuten hallitus on luvannut tehdä kaikkien kuntia koskevien uudistusten osalta, Kuntaliiton lakiasianjohtaja **Juha Myllymäki** edellyttää.

Jouni Lampinen

Kuva: Pixabay

Sairauspoissaolot vähenivät kunnissa

Kevan tutkimusjohtaja **Laura Pekkarinen** kertoo, että noin joka toisessa kunnassa sairauspoissaoloja onnistuttiin vähentämään viime vuoden aikana.

Kevan tutkimuksen mukaan kuntahenkilöstön sairauspoissaolot palasivat vuonna 2025 parin vuoden takaiselle tasolle.

Kuuden suurimman kaupungin henkilöstöllä poissaolokertymät olivat lähellä keskimääräistä ja vaihtelivat noin 13-15 päivän välillä työntekijää kohden.

- Muissa kunnissa vaihtelua oli tätä enemmän, Pekkarinen sanoo.

Sairauspoissaoloja on pystytty vähentämään muun muassa tekeillä perusasioita hyvin.

- Onnistumisissa on painottunut varhaisen tuen ja ennakoivan tuen merkitys.

Jouni Lampinen

Kuukauden luetuimmat

<p>1. TYÖPAIKKAUUTISET
Kelan johtajaksi
46 hakijaa</p> | <p>2. UUTISET
Erityisiä virheitä ei tarvitse esittää, jos kunnanjohtaja halutaan irtisanoa epäluottamuksen perusteella</p> | <p>3. MIELIPITEET
Koululakkautusaalto on Suomen suurin dokumentoitu virhearvio kuntapolitiikassa</p> |
|---|---|---|

Hyvistä eväistä Pariisiin

Mitä tekemistä on **Anna-Leena Härkösellä**, hyvillä eväillä ja **Olli Keskisellä**? Muun muassa se on asia, joka selviää, kun luet kesäkuun Kuntalehden.

Ja sekin tieto löytyy tästä lehdestä, millaisesta kaupungista tunnettu tv-kasvo ja kirjailija **Helena Petäistö** pitää. Eräästä paikasta hän lausuu muun muassa näin: "Vielä löytyy yksi rakkaimmista, Rautio, joka on pieni ja peräänantamaton pohjalaiskylä." Rakkaudella hän puhuu tietysti myös Pariisista, Strasbourgista ja asuinpaikastaan Helsingistä.

Mutta mikä tekee kunnasta yrittäjäystävällisen? Miten sitä mitataan ja miten sitä voi vahvistaa? Kunnallisjohdon seminaarissa kohtasivat yrittäjät ja päättäjät kuulemaan, minkälaisin eväin kuntabarossa tänä vuonna menestyttiin ja miksi. Yksi huiman nousun tehnyt kaupunki oli pohjois-pohjalainen Ylivieska.

Kunnanjohtajaan kohdistuva luottamus on yksi viime aikojen puhutuimpia aiheita. Tämä näkyy tässä lehdessä myös mielipidesivulla. Aktiivista ja asiallista mielipidekirjoittamista toivotaan lisää.

Ja sitten Turun ratikka. Vuosia asiasta on väännetty ja ratkaisu kaupunginvaltuustossa meni suhteellisen tarkalle. Voisipa kokousta kutsua jopa trilleriksi. Kuntalehden aikajana kertoo, mitä kaikkea vuosien mittaan on tehty.

Tiina Ojut
Tiina Ojutkangas
Päätoimittaja

KUNTALEHTI 5/2026 Parempia päätöksiä tiedolla ja kohtaamisilla.

109. vuosikerta
ISSN 1236-0066
Aikakausmedian jäsen

JULKAISIJA
KL-Kustannus Oy

Postiosoite
Kuntatalo,
Toinen linja 14
00530 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA
Tiina Ojutkangas

TAITTO JA ULKOASU
KRUT, krut.fi

KANSI
Kuva: Jouni Lampinen

Juttuvinkit, tiedotteet ja mielipiteet
toimitus@kuntalehti.fi

Onko jutussa virhe?
Lehti korjaa olennaiset asiavirheet viipymättä. Oikaisupyynnöt: toimitus@kuntalehti.fi

ILMOITUKSET
Mediakortti:
kuntalehti.fi/mediatiedot
Työpaikkailmoitukset:
asiakaspalvelu@kuntamediat.fi

Mainosmyynti
Marianne Kaartoaho
Puh. 040 708 6640
marianne.kaartoaho@kuntalehti.fi

Inkeri Valtonen
Puh. 040 717 8614
inkeri.valtonen@dorimedia.fi

Painopaikka
PunaMusta Oy

TILAUKSET
kuntalehti.fi/tilaa
asiakaspalvelu@kuntamediat.fi
Puh. 050 599 6681

Kummelista tuttu yrittäjä Olli Keskinen on hurautanut täysillä kuntamaailmaan.

Kuva: Jouni Lampinen

Sisällys

- 6 **"Mie oon aivan liekeissä"**
- NÄKÖKULMA
- 10 **Oppivelvollisuus lupaa paljon - mutta loppuvaiheessa jää vajaaksi**
- 12 **Töitä ja valintoja**
- 13 **"Ihmiset luovat yhteisön"**
- KOLUMNI
- 16 **Kunnanjohtajan kannattaa hakea muualle töihin**
- PÄÄKIRJOITUS
- 17 **Jokainen lapsi ansaitsee hyvän loman**
- 18 **Kuntatason ratkaisuilla edistetään asuntotuotantoa**
- 19 **Kuntapäätäjällä keskeinen rooli hiiliviisauden edistämässä**
- 20 **Turun kansliapäällikkö: Ratikkapäätös on iso helpotus**
- 26 **Olli Keskinen sai uuden kipinän kuntakentältä**
- 32 **Työsuhteessa vai virassa?**
- 34 **"On käytettävä omaa päätä"**
- 36 **Ministeri Purra herätteli kuntapäätäjiä**
- 38 **ATK-päivillä historiallinen osallistujamäärä**
- KUNTAJOHTAJAN BLOGI
- 40 **Monipaikkaisuus on mahdollisuus, ei välimuoto**
- 41 **Alajärvellä tapahtumat ovat iso osa liikuntapalveluja**
- 45 **Mielipiteet**
- 48 **Yrittäjien arvioista paljon vastauksia ja kysymyksiä**
- ONNELLISUUSKIRJOITUS
- 53 **Poliittinen johto voi vahvistaa osallistavaa kulttuuria**
- VIISI KYSYMYSTÄ
- 54 **Rakkaat kylät ja kaupungit**
- PYKÄLÄPEIKKO TUTKII
- 57 **Virka- ja luottamus päättäjä, muista: Olet tekosistasi myös virkavastuussa**
- PÄÄTTÄVÄT ELIMET
- 58 **Popparit esiin, valtuusto alkaa**
- LAKIPALSTA
- 59 **VIP-teltat houkuttelevat - mutta kenen laskuun?**

Juho Jukkolan valinnee Parikkalan lisäksi neljä muuta kuntaa löysi uuden kunnanjohtajan. Kuva: Parikkalan kunta

Raitiotievaltuusto. Kuva: Timo Jakonen

6

”

Kunnat toimivat parhaimmillaan mahdollistajana.

Juha-Matti Saksa, LUT-yliopiston rehtori

Juha-Matti Saksa on myyntitykki, joka ei usko visionääriin johtajiin. Kuva: Tero Takalo-Eskola

”Mie oon aivan liekeissä”

Ei ollut siis suurta visionääristä puolijumalaa kehissä, kun LUT-yliopistoa alettiin laittaa tuloskuuntoon. Kun katsotaan vessan peiliin ja porukalla on hyvä olla, seuraavat numerotkin perässä.

Teksti Tiina Ojutkangas

JUHA-MATTI SAKSA

■ Rehtori, joka on rok

■ LUT-yliopiston rehtorina vuodesta 2016

LUT-yliopiston rehtori **Juha-Matti ”Juhis” Saksa** saa yleisön suurin piirtein ulvomaan naurusta ja taputtamaan kesken esityksen. Sellainen on tämä rok-rehtori, joka huiskii olemattomat akateemiset pölyt hartioillaan, kun pääsee lavalle. Tällä kertaa Kunnallisjohdon seminaarissa Jyväskylässä.

Saksa ei ole kuitenkaan ”pelkästään” hauskuuttaja vaan tiedemies ja johtaja viimeisen päälle. Mikkelissä syntynyt kauppatieteiden tohtori on ollut Lappeenrantaan-Lahden teknillisen yliopiston rehtorina kymmenen vuotta. Ja tulosta syntyy tavoitteiden, ilon ja kovan työn kautta.

Kunnallisjohdon seminaarissa eli kavereiden kesken Kujossa Juhiksena tunnettu rehtori esitelti vauhdikkaaseen tapaansa sen, mistä kaikki alkoi ja missä nyt ollaan. Huumorin takaa löytyi tiukkaa asiaa. Kuntalehti teki lisäkysymyksiä Kujon jälkeisinä päivinä.

Vuosi 2008: mikä kaikki oli LUT-yliopistossa huonosti ja miksi?

– LUT oli siis vuonna 2008 hitaasti valtion tilivirastoyliopistona ajautunut siihen, että teimme hieman liian monia asioita ja emme keskittyneet erityisesti niihin asioihin, joissa olimme oikeasti hyviä. Kuten mainitsin, hyviä ihmisiä oli tuolloinkin meillä töissä, joskin vaikkapa tekniikan hakijamäärät laskivat tuolloin vuosi toisensa jälkeen – ja me kuvittelimme, että se johtuu esimerkiksi ikäluokkien pienenemisestä tai muusta vastaavasta, vaikka se vastaus saattoi olla vessanpeilissä.

– Tuolloin meitä ei ollut rankeerattu mihinkään yliopistojen päälistalle, koska tasomme ei siihen riittänyt. Ja nyt kuulutaan siis maailman parhaaseen prosenttiin. Ja tämä Suomen Kuvalehden juttu oli se viimeinen naula arkkuun: Akavan Viljanen: Pois turha koulutus!

Mitä aloitte tehdä? Kerro leikkauksista, kannustimista, ystävistä?

– No joo, ihan ekana aloimme olla itsellemme rehellisiä osaamisestamme. Painopistealoja oli tuolloin yli 30, ja kun tarkemmin tutkittiin asiaa, meillä oli sitten neljä painopistealaa. Elikkä keskittimme resurssit sinne, missä

saatoimme päästä kilpailemaan/tekemään yhteistyötä itseämme parempien kanssa.

– Tehtiin tuolloin yhdessä, siis henkilöstö ja opiskelijat, yhdeksän kuukautta kestänyt arvosprosessi, jossa todella pohdittiin, mitkä ovat meidän arvot. Siis oikeasti näin. Ja niiden perusteella tehdään tänäänkin päätöksiä. Varsinkin niitä vaikeita. Sitten tehtiin strategia, joka oikeasti alkoi ohjata toimintaa – koska resursseja alettiin jakaa entistäkin enemmän strategisten tavoitteiden (output -luvut) kautta.

Millaiset tunnusluvut nyt ovat? Miten tuo valtava muutos on mahdollinen? Mitä kaikkea se on vaatinut sinulta itseltäsi?

Esimerkiksi liikevaihto kaksinkertaistui vuodesta 2017–2025. Opiskelijamäärä kasvoi melkein 66 prosenttia vuodesta 2019 vuoteen 2024, kun se muissa yliopistoissa kasvoi 16,7 prosenttia. Ensisijaisten hakijoiden määrä kasvoi samassa ajassa 244 prosenttia.

LUT-yliopisto kuuluu maailman TOP 1 prosentin

”
Timanttiset
lutilaiset
hoksasivat, että
nyt on itse pakko
alkaa muuttaa
tekemistä.

listalle. LUT-yliopistossa on Suomen tyytyväisimmät opiskelijat.

- Muutos oli mahdollinen, koska itse tajusimme 2008, että nyt jos ei tehdä mitään, meitä ei ole. Ei ollut siis suurta visionääristä puolijumalaa kehissä, vaan sadat timanttiset luttilaiset käsittivät, että nyt on itse pakko alkaa muuttaa tekemistä. Tai ei ole enää tekemistä. Itse olin tuolloin kehityspäällikkönä ja sittemmin hallintojohtajana. Lakkautin toki tämän homman itseltäni...

- Tämä muutos ei ole meidän ansiota. Mie oon ollut auttamassa ihmisiä ymmärtämään tilanteen ja oon sitten myyntimiehenä tehnyt parhaani, että meidän ihmisillä olisi resursseja, aineelliset, aineettomat ja inhimilliset,

ja mahdollisimman hyvä olla ja tehdä mahdollisimman vapaasti töitä.

Mikä on yliopistojen tilanne ja asema Suomessa?

- Suomi on siitä upea maa maailmassa, että meillä on paljon erittäin hyviä yliopistoja. Se selviää, kun katsoo vaikka THE-rankingia. Eliikkä niillä resursseilla, mitä meidän käytössä on ollut, ollaan tehty kansainvälisesti vertailtuna hyvää työtä.

- Huolissani olen muutamasta asiasta: fakenews-porukan sekoiluista, jotka eivät paljoa faktoista välitä. Toiseksi, Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaa 39 prosenttia ikäluokasta; OECD:n keskiarvo on 48 pro-

Mie oon aivan liekeissä, kun saan olla töissä LUT-yliopistolla, sanoo Juha-Matti "Juhis" Saksa. Kuva: Tero Takalo-Eskola

Mie oon ollut auttamassa ihmisiä ymmärtämään tilanteen.

senttia. Ja keskiarvoon pääseminen on aika maltillinen tavoite - kun pitäisi olla siellä kärjessä. Onneksi kiinnostus näyttää kasvavan. Samoin Isänmaamme talous on siinä kunnossa, että jonkinmoisin talkoisiin sitä jouduttaneen kaikki lähivuosina osallistumaan. Toivon toki olevani tässä(kin) väärässä.

Mikä rooli kunnilla on?

- Vaikka yliopiston tehtävä on globaali, sijaitsee yliopisto aina jollakin alueella. Oli se New York, Rovaniemi, Lahti tai Lappeenranta. Kunnat toimivat parhaimmillaan mahdollistajana erityisesti alueen yrityksille ja uusien avustusten yhteydessä kunnat voivat toimia myös timanttisina rahoittajina. Kuten esim. Lappeenrannan kaupunki teki yhteiskuntatieteiden koulutuksen avauksessa tai Lahden kaupunki rakennus- ja yhdyskuntatekniikan osalta. Ja toki, yliopistot voivat olla kuntien kanssa myymässä omaa aluettaan erinomaisena paikkana elää, olla ja yrittää. Suoraan voi sanoa, että kyllä vähintään kerran viikossa Lahen ja Lappeenrannan kaupunginjohtajien kanssa soitellaan ja viestitellään.

Mitä merkitystä LUT-yliopistolla on esimerkiksi Lappeenrannalle ja Lahdelle?

- Meidän opiskelijat ja henkilökunta näkyy katukuvassa isosti molemmissa kaupungeissa. Voi miettiä, millainen vaikutus Lappeenranta olisi ilman yliopistoa. Tai Lahti. Samoin alueen kasvuyritysten kanssa tehdään isosti yhteistyötä, jotta yritykset kasvaisivat entisestäänkin - se kun on silleesti, että yritykset tuovat rahan myös meidän toimintaan.

Kun sinulle sanoo sanan yliopisto-opiskelija, mitä tulee mieleen?

- Ihminen, joka tahtoo rakentaa parempaa huomista. Rohkeasti tulevaisuuteen

suuntautunut, hyvällä tavalla intohimoinen johonkin itselleen tärkeään. Parhaimmillaan sellainen, joka ei tiedä, mikä on mahdotonta - koska silloin saa aikaan mahdottomia asioita.

Millaista rehtorin työ on? Oletko oikeasti niin hauska kuin Kujan esiintymisessä?

- Mie oon aivan liekeissä, kun saan olla töissä LUT-yliopistolla. Siis oikeasti tän yhteisön ihmiset ovat kaikki jollain tavalla samaan aikaan ihan omanlaisia ja kuitenkin tehdään juttuja kohti yhteistä päämäärää. Niin, mie oon siis myyntitykki ja tehdään tiiminä töitä sen eteen, että ihmisillä tosiaan olisi mahdollisimman hyvä olla. Ja joo, mie oon just tällainen sekoboltsi kuin oon. Turha sitä on esittää muuta kuin on - siinä tulisi aika pitkäksi. □

Yhdessä helpompi huomina

Uusi asiantuntijajärjestelmämme Akaasia on saatavilla!

- Arvioitu käyttökokemukseltaan erinomaiseksi
- Helpottaa asiantuntijajärjestelmän prosessit ja käyttäjän toimintapolut huomioiden

Liity Triplanin palveluiden tyytyväiseksi asiakkaaksi!
Ota yhteyttä myynti@triplan.fi

Triplan Oy | p. (03) 647 4460 | www.triplan.fi

Kuvitus KRUT Collective, krut.fi

Oppivelvollisuus lupaa paljon – mutta loppuvaiheessa jää vajaaksi

Yhtenä oppivelvollisuuden tavoitteena on edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. Tässä kirjoituksessa erityisasiantuntija Ilkka Eronen pohtii, kuinka tämä tavoite vaikuttaa toteutuneen, kun oppivelvollisuutta laajennettiin toiselle asteelle.

Edellä mainittu tavoite on suoraan oppivelvollisuuslaista ensimmäisessä virkkeestä. Velvollisuuteen sisältyy siis lupaus yhdenvertaisuuden edistämisestä. Tavoite on kiistämättä hyvä, mutta millä tavoin se toteutuu nyt, kun oppivelvollisuus ei enää vuodesta 2021 alkaen olekaan päättynyt perusopetukseen? Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvissä selvityksissä on tuotu esiin, että niin sanottu koulupudokkuus heti perusopetuksen jälkeen on vähentynyt merkittävästi (esim. Junntila 2025), mutta toisaalta toisen asteen tutkintojen suorittaminen ei ole lisääntynyt läheskään samassa suhteessa. Valtaosa oppivelvollisuuden kesken jättävistä on ammatillisen koulutuksen opiskelijoita ja homma jää kesken nuoren täysi-ikäistytessä (esim. Karvi 2025).

MEILLÄ TULEE AINA OLEMAAN joukko nuoria, joille kiinnittyminen opiskeluun on hankalaa, usein erilaisista ja usein moninaisista elämänhallinnan tai toimintakyvyn haasteista johtuen. Ennen oppivelvollisuuden laajentamista nämä nuoret käytännössä katosivat järjestelmän tutkasta peruskoulun jälkeen. Nyt heillä on velvollisuus olla mukana myös toisella asteella, ja nämä nuoret painottuvat erityisesti ammatilliseen koulutukseen. Valitettavasti nämä nuoret tosiaan vain ovat mukana järjestelmässä – jos opiskelukuntoisuus ei riitä, oppivelvollisuusaika kuluu muuhun kuin opiskeluun. Nuori ei kiinnity tutkintotavoitteiseen opiskeluun ja hänen voimavaransa ja motivaationsa pienenevät entisestään. Kun nuori tulee täysi-ikäiseksi, näyttäytyy mahdollisuus jättäytyä pois opiskelupolulta liian monelle houkuttelevampana kuin opintojen loppuun saattaminen.

Kuntaliitto ja kuntataustaisten ammatillisen koulutuksen järjestäjien Areena-verkosto tekivät pari vuotta sitten aloitteen kuntouttavan opetuksen mallista juuri näiden nuorten kyydissä pysymisen turvaamiseksi. Jatkoitena Kuntaliitto teetti selvityksen, jolla haluttiin konkretia tähän ilmiöön sekä siihen, miten haasteeseen tällä hetkellä vastataan ja mitä pitäisi tehdä järjestelmän aukon tilkitsemiseksi.

Selvityksen perusteella huoleni kohdistuu erityisesti yhdenvertaisuuteen.

Nämä nuoret tarvitsevat koulutuspalvelujen lisäksi tyypillisesti hyvinvointialueiden palveluja sekä valmennuksellista tukea arjessa pärjäämiseen ja siihen kiinnittymiseen. Nämä palvelut ovat tällä hetkellä saatavilla hyvin pirstaleisesti ja niissä on suurta alueellista eriarvoisuutta, mikä johtaa valitettavan monella palvelurakenteiden väliin putoamiseen. Oikeus koulutukseen ei toteudu, jos oppivelvollisuuden suorittaminen ei vaihtelevien tukirakenteiden vuoksi ole yhdenvertaisesti mahdollista. Tämä on hyvin huolestuttavaa niin oppivelvollisuuslain tavoitteiden toteutumisen, kuin koulutuksen järjestäjille kohdistuvien vaatimusten ja odotusten sekä erityisesti nuortemme kannalta.

Se, miten putoamisvaarassa olevan nuor-

**Vaihtelu yhteistyön
käytännöissä
ja etenkin sen
rakenteissa on hurjaa.**

ren polku etenee, riippuu tällä hetkellä liian paljon postinumerosta. Vaihtelu yhteistyön käytännöissä ja etenkin sen rakenteissa on hurjaa. Yhteistyötä haastavat hyvin monet asiat. Jo pelkästään toimintaympäristöjen kirjavuus huimaa päätä: osa koulutuksen järjestäjistä toimii useamman hyvinvointialueen alueella, ja samalla alueella voi olla paljon eri nuorten työpajatoimijoita. Hyvinvointialueiden näkökulmasta taas omalla

alueella voi toimia useita isoja koulutuksen järjestäjiä, joista osa toimii myös muiden hyvinvointialueiden alueilla. Pahimmillaan jopa samassa oppilaitoksessa opiskelevien nuorten välillä voi olla konkreettisia eroja palvelujen saatavuudessa.

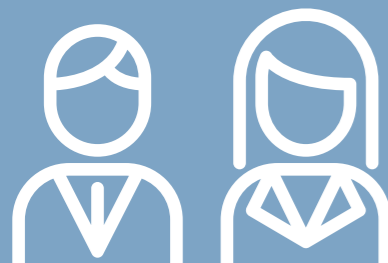
MIELESTÄNI KUNTALIITON selvityksen parasta antia on se, että monialaista halua ja motivaatiota haasteiden ratkaisemiseksi on olemassa. Niin koulutuksen järjestäjät kuin hyvinvointialueet ja nuorten työpajatoimijatkin näkevät tarpeelliseksi selkeyttä ja kehittää yhteistyön rakenteita. Tahtoa ja toimia hallinnon alat ylittävän yhteistyön rakentamiseen tarvitaan nyt kaikilla tasoilla – myös valtionhallinnossa. Selvityksessä saatiin näkyväksi monia hyviä käytänteitä, joilla tällä hetkellä paikallisesti pystytään pitämään oppivelvollisia kiinni arjessa monialaisen yhteistyön tukemana. Yhdenvertaisesti näitä elementtejä ei kuitenkaan suomalaisten oppivelvollisten saatavilla ole.

On tietysti syytä muistaa, että valtaosa ammatillisessa koulutuksessa opiskelevista suoriutuu opinnoistaan hienosti. Suomessa niin koulutuksen kuin totenkin palveluja on toistaiseksi monipuolisesti olemassa ja ne ovat laadukkaita. Koulutuksen keltasta putoavien joukko on pieni, mutta monellakin tapaa meille kaikille erittäin tärkeä. Väestönmurroksen pienentäessä ja keskittäessä erityisesti nuorta väestöä Suomessa, meillä ei yksinkertaisesti ole varaa päästää ketään putoamaan. Tiukkaan julkiseen talouteen vetoaminenkin on ontuva selitys, sillä kun katsotaan tulevaisuuteen, paras tapa säästää syrjäytymisen aiheuttamissa kustannuksissa on ehkäistä niitä ennalta.

Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikki ovat mukana – vaan sitä, että jokaisella on todellinen mahdollisuus päästä perille.

Ilkka Eronen
Erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Kuntaliiton selvitys "Kuntouttava opetus ammatillisessa koulutuksessa" julkaistiin 1.6.2026 ja se on luettavissa Kuntaliiton verkkosivuilla.

TÖITÄ JA VALINTOJA

Teksti Jouni Lampinen

Viiteen kuntaan uusi johtaja

Toukokuun ensimmäisen kuntajohtajavalinnan teki Punkalaitumen kunta ja kuun viimeisestä valinnasta vastasi Hattulan kunta.

Uuden kunnanjohtajan toukokuussa valitsivat Hattula, Parikkala, Inkoo, Lappajärvi ja Punkalaidun.

Punkalaitumen kunnanvaltuusto valitsi kunnanjohtajaksi **Jukka Tapiolan**, joka kertoi valintansa jälkeen, että äärimmäisen hyvältä tuntuu.

Jukka Tapiola. Kuva: Tapiolan arkisto

Tapiola jättää taakseen koulutus-kuntayhtymä SASKYN hallintojohtajan työt ja johtaa jatkossa Pirkanmaalla sijaitsevaa ja noin 2 600 asukkaan kuntaa.

Hattula, ilon paikka

Jonna Tamminen valittiin Kanta-Hämeessä sijaitsevan ja noin 9 350 asukkaan Hattulan uudeksi kunnanjohtajaksi.

Jonna Tamminen. Kuva: Studio J. Ollila, Oulu

Tamminen on toiminut viime vuodet Haapajärven kaupunginjohtaja. Myös Tamminen oli tavoitteen täyttymisen hetkellä hyvillä mielin.

– Olo on onnellinen, hän kuvaili.

Juho Jukkola. Kuva: Parikkalan kunta

Sitkeä Parikkala

Parikkalan uusi kunnanjohtaja on lisäalnessa asuva **Juho Jukkola**. Parikkala on vajaan 4 400 asukkaan kunta Etelä-Karjalassa.

Jukkola painotti valintansa yhteydessä, että Itä-Suomessa ollaan periksiantamattomia.

Jukkola johti Kärsämäkeä 2024–2026.

Todellinen Inkoo

Erik Lund on Inkoon uusi kunnanjohtaja.

Paraisilla asuva Erik Lund kertoi valintansa jälkeen, että hän yrittää pikkuhiljaa laskeutua uuteen todellisuuteen.

Lund siirtyi Inkoon kunnanjohtajaksi Kemiönsaaren kunnan elinkeinojohtajan paikalta.

Inkoo on vajaan 5 400 asukkaan kunta, joka sijaitsee Länsi-Uudellamaalla, reilun 50 kilometrin päässä Helsingistä.

Erik Lund. Kuva: Lundin arkisto

Viihtyisä Lappajärvi

Lappajärven kunnanvaltuusto valitsi kunnanjohtajaksi **Juha-Matti Näykin**.

Näykki painottaa työn kunnanjohtajana olevan hänelle kunniatehtävä. Näykki jättää taakseen Lappajärven teknisen johtajan tehtävät.

Juha-Matti Näykki. Kuva: Tanja Korpela

Näykki kertoo, että hän viihtyy erinomaisesti Etelä-Pohjanmaalla. Lappajärven kunnassa on noin 2 700 asukasta.

Puhdasta mukavuutta matonpesuun.

Kysy lisätietoja ja pyydä tarjous!

SUOMEN SÄILIÖNPÄÄTY OY

Pinotie 7
33470 YLÖJÄRVI

Puh (03) 3484666

www.sailionpaaty.com
info@sailionpaaty.com

Jorma Uotinen ja Sami Sykkö esiintyivät Kunnallisjohtajien seminaarin yleisölle Jyväskylässä. Kuva: Suomen Yrittäjät

”Ihmiset luovat yhteisön”

Kun Jorma Uotinen ja Sami Sykkö astuvat lavalle, tiedetään ainakin se, että yleisö kuuntelee. Karismaa kulttuuripuhe vaatiikin. Nyt he kertovat siitä Kuntalehden lukijoille.

Teksti Tiina Ojutkangas

Huikkeen uran tanssijana ja koreografina tehnyt **Jorma Uotinen** sekä työelämäprofessori, ekonomi, toimittaja, esiintyjä **Sami Sykkö** puhuvat kulttuurista vangitsevasti. Kaikki alkoi tietysti lapsuudesta.

Tanssitaiteilija Uotinen on kotoisin Porista ja jo pikkupoikana hän halusi ostaa Porin teatterin. Kauppa ei toteutunut, mutta teatteriin ja sen ilmapiiriin hän pääsi utjutautumaan.

Glorian ex-päätoimittaja Sykkö puolestaan on työelämäperheestä. Pohjois-Karjalasta Helsinkiin muuttaneet vanhemmat toivat lapsen elämään kulttuurin jo hyvin pienenä.

– Minulle luettiin paljon kirjoja ja minua vietiin elokuviin. Koska yksi sukulaistemme oli ollut töissä Helsingin kaupunginteatterissa, saimme sinne edullisia lippuja ja näin valtavasti teatteria jo lapsena.

Miksi nämä kaksi ystävää haluavat kiertää Suomea kertomassa kulttuurin ilosanomaa? Koska se on tärkeää.

– Kulttuuri ja taiteet synnyttävät kansakunnan identiteettiä. Ilman taiteita ja kulttuuria kansakunta on henkisesti köyhä ja historiaton, sanoo suuren yleisön nasevilla kommentteillaan ja asiantuntemuksellaan Tanssii tähtien kanssa -kisassa hurmannut Uotinen.

Sykkö kuvailee Suomea ilman kulttuuria ankeaksi, köyhäksi ja kuivaksi.

– Mistä esimerkiksi tiedämme, miten ihmiskunta on vuosituhsien aikana elänyt? Ihan ensimmäiseksi elämämme tallennettiin seinämaalauksiin, myöhemmin kirjoihin ja tauluihin, runoihin ja näytelmiin. Kulttuuri kertoo tarinaa siitä, keitä me olemme. Taide avaa silmämme. Kulttuuri on ja sen pitää olla peruspalvelu.

Kulttuuri on ja sen pitää olla peruspalvelu.

Tarpeetonta ja kallista

Onko sitten kunnista henkivä ilmapiiri kulttuurimyönteistä? Uotisen mukaan taiteita varsinkin vastustetaan helposti. Jos viranhaltijoissa ei ole riittävästi kulttuurista kiinnostuneita ja sen merkitystä ymmärtäviä ihmisiä, ei välttämättä osata arvostaa.

– Argumentit ovat ”tarpeetonta” ja ”kallista”. Mitä enemmän taidetta yritetään polkea, sitä enemmän me sitä tarvitsemme ravistelemaan ihmisten henkeä ja ruumista. Kaikki satsaukset kulttuuriin ja taiteisiin kannattavat ja luovat yhteisöllisyyttä ja merkityksellistä elämää.

Uotinen muistuttaa, että kunta ei ole pelkkä infrastruktuuri vaan ihmiset luovat yhteisön, synnyttävät merkityksiä, mielikuvia ja asennoitumistapoja. Energia synnyttää uutta energiaa.

Sykkö uskoo, että kunnissa kyllä arvostetaan kulttuuria, mutta sen aiheuttamat kustannukset ja investoinnit ovat jo toinen juttu.

Hänen mukaansa kunnat ja kaupungit kuivuisivat ilman kulttuuria ja monen kunnan maine rakentuu pitkälti kulttuurin varaan.

Kulttuuritapahtumien kävijänä Sykkö tietää, että moni paikkakunta tunnetaan kulttuuristaan. Kuhmo tunnetaan kamarimusiikista, Kaustinen kansanmusiikista, Sodankylä elokuvafestivaaleista ja Mänttä kuvataideviikoista.

Sami Sykkö sanoo, että kulttuuri on investointi, ei pelkkä kustannus. Kulttuuri voi olla merkittävä osa kunnan kasvustrategiaa. Kulttuuritapahtumien menestystä voidaan mitata monin tavoin: kävijämäärillä, taloudellisella tuotolla sekä kansainvälisellä brändiarvolla. Ja sillä, miten sijoitus kulttuuriin kasvattaa kunnan tai kaupungin mainetta ja vetovoimaa.

– Esimerkiksi Savonlinnan oopperajuhlille myydään kymmeniä tuhansia, noin 45 000 lippua. Oopperajuhlien mukanaan tuoma

Ystävät Uotinen ja Sykkö tietävät, että hyvää kulttuuria voi olla missä tahansa. Kuva: Suomen Yrittäjät/Glad Media

hyvä leviää kaupungissa kaikkialle: se nostaa koko kaupungin taloutta kesäisin ja pitää matkailualan pyörät pyörimässä.

Toisena esimerkkinä hän mainitsee Kuopio tanssii ja soi -tapahtuman, joka tuo kaupunkiin suuren joukon matkailijoita, tanssin ammattilaisia ja harrastajia, jotka puolestaan täyttävät Kuopion hotellit, ravintolat, kahvilat ja torin. Tapahtuman ansiosta Kuopio näyttyy kiinnostavana ja kansainvälisenä kaupunkina, ja se voi auttaa Kuopiota saamaan uusia asukkaita ja yrityksiä.

Esimerkkejä siitä, miten pienessä kunnassa osataan ajatella isosti, löytyy muun muassa Sveitsistä Valsin kylästä.

– Siellä päätettiin palkata uuden uimahallin suunnittelijaksi maan kuuluisin ja yksi maailman arvostetuimmista arkkitehteistä, **Peter Zumthor**. Hän suunnitteli paikallisesta kivistä kylpylän, kivilaatikon, josta tuli arkkitehtuurin ja muotoilun ystävien pyhiinvaelluskohde. Nyt kylässä on yhtä monta asukasta kuin on yöpymispaikkoja matkailijoille.

Valsin menestys on osoitus kulttuurin voimasta ja sen tuomasta elinvoimasta.

Jorma Uotinen muistuttaa, että tarvitaan ihmisiä, jotka näkevät ympäristön ja sen antamat mahdollisuudet.

– Ja rohkeasti tuovat esiin mitä hulluimmat ideat, jotka ylittävät sovinnaisuuden rajat eivätkä sorru keskinkertaisuuteen.

Sivistystä ja mielen virkistystä

Paljon puhutaan siitä, että asukkaat katoavat isoihin keskuksiin ja pääkaupunkiseudulle. Helsinkiläinen Sykkö korosta vetovoiman ja pitovoiman merkityksestä.

– Mutta ei pelkkä hyvä koulu tai edullinen päivähoito riitä. Pitää tarjota myös sielun sivistystä ja mielen virkistystä. Toisaalta kunnat voivat myös tehdä tässä yhteistyötä. Ei jokaisen kunnan tarvitse satsata samaan kuin naapurissa. Palveluita voidaan miettiä yhdessä niin, että kuntien resurssit riittävät.

Ja toisin päin: Kun kuntaan saadaan uusia asukkaita ja yrityksiä, verotulot ja resurssit kasvavat.

Kulttuurilähetteläiden mielestä suuriin kulttuuritapahtumiin tarvitaan mukaan kaikki:

Kunnan päättäjät, yritykset, asukkaat. Päättäjien pitää mahdollistaa kulttuuri, ja asukkaiden kuluttaa sitä.

– Paikalliset toimijat usein osallistuvat tapahtumaan tuomalla omia tarjouksiaan. Myös vapaaehtoiset työntekijät ovat suuresta merkityksestä tapahtuman onnistumiselle, kannustaa Uotinen.

Kulttuurin arvo

Usein kysytään, onko kulttuuri luksusta vai peruspalvelu?

– Kulttuuri on elämän fundamentaalinen voima. Sivistys sen koossa pitävä voima. Se antaa eväitä maailman ymmärtämiseen, auttaa sen jäsentämisessä.

Jorma Uotinen jatkaa, että jokaiselle on taattava mahdollisuus sivistyä ja kehittää itseään. Sivistyksen ydin on sydämen sivistys. Se tuo henkistä rauhaa, uskoa tulevaisuuteen.

Miten kulttuurin arvoa voidaan mitata? Miten sitä ei pitäisi mitata? Nähdäänkö kulttuuri pelkkänä kulueränä? Näitä kysymyksiä kulttuurilähetteläät pohtivat.

– Miten kulttuuri nähdään riippuu siitä, kuka katsoo ja miten. Kulttuuri on arvojen taistelua, valitettavasti meillä ei juurikaan ole arvoja, jotka saavuttaisivat suuren yleisön kannatuksen. Arvojen paikan ovat vieneet sellaiset arkipäivän latteudet kuin tosi-tv, maine, täysillä eläminen ja lööppiriippuvuus. Aivan kuin elämä olisi pitkä loma. Arvot ovat arkoja

asioita.

Uotisen mukaan sellainen kunta ei voita, joka seuraa muita. Jos seuraa muita, ei pääse edelle. Suomesta löytyy hänen mielestään useita esimerkkejä, joissa rohkeus ja uskallus ottaa riski ovat kantaneet pitkälle. Yhtenä esimerkkinä Pori Jazz.

– Tarvitaan usko ideaan ja rohkeutta lähteä toteuttamaan.

Luova toiminta edellyttää huomioiden tekemistä, vertaamista ja erojen havaitsemista. Korkeatasoinen taide ja kulttuuri eivät ole paikkakunnasta tai kaupungista kiinni. ■

Kulttuuri on elämän fundamentaalinen voima.

Kunnanjohtajan kannattaa hakea muualle töihin

Suuria ja monenkirjavia ovat kuntajohtajalle asetetut vaatimukset.

Kunnanjohtajan tehtävä on sangen erikoinen työ. Pitää olla tarkka ja huolellinen hyvän hallinnon ammattilainen. Pitää tulla toimeen persoonallisten paikallispolitiikkojen kanssa. Suhteita pitää hoitaa ja sidoksia vahvistaa. Sitten on se julkisuus. Alati valpas alueen valtalehden toimittaja soittelee ja kyselee ärsyttäviä.

Ja jossain sitä pitäisi asuakin. Täydellisessä tilanteessa tietenkin siinä vanhassa kunnantuvassa korkean mäen päällä näyttävästi keskellä kirkonkylää. Varmin tapa saada aikaan jupinaa on asua jossain muualla kuin johtamassaan kunnassa.

Kuntajohtajan työssä vaikeimmin määriteltävissä ja sanallistettavissa oleva tehtävä on keulakuvana toimiminen. Pitää kuulua ja näkyä. Joskus torilla, toisinaan jäähallilla. Mieluiten myös kulttuurierintojen parissa ja yrittäjätilaisuuksia, raveja sekä Facebookin Puskaradiota unohtamatta. Oikeaa määrää keulakuvatyötä ei voi koskaan tehdä. Osan mielestä kuntapomo ristii aivan liikaa kissoja, kun toisille sama määrä esiintymisiä on merkki kansasta vieraantumisesta.

KEULAKUVANA TOIMIMINEN ON OSA yhteisön rakentumiseen vaadittavaa symboliikkaa. Jokainen yhteisö tarvitsee yhteenkuuluvuutta vahvistavia elementtejä. Urheilufanit pukeutuvat kannattamiensa joukkueensa väreihin. Kansallisvaltioilla on omat lippunsa ja laulunsa. Aivan samoin kunnat ja kaupungit tarvitsevat yhdistäviä symboleja. Kunnan- tai kaupunginjohtaja on tärkeä osa tuota rituaalijärjestelmää. Etenkin jos hän on pidetty ja pätevä johtaja.

Sitten kun symboli hakee muualle töihin, syntyy aina voimakkaita tunnereaktioita. Mitä mitä. Emmekö me kelpaa, kun pitää muualle hakea? Totakai pitää hakea jos siltä tuntuu. Toimeliaan ihmisen tulee aina toisinaan mittauttaa oma markkina-arvo. Aidan yli vilkuilu on yksi keino. Se kertoo terveestä itsetunnosta, kunnianhimesta ja halusta kehittää omaa osaamistaan. Ihan jokaisen meistä tulee pyrkiä - ainakin toisinaan - saamaan lisää palkkaa tai mielekkäämpiä työtehtäviä.

Ihmisten vaihtuvuus työpaikkojen välillä on yhteiskunnalle hyvä asia. Näin näkemykset ja opit leviävät organisaatioiden välillä. Kun ilma vaihtuu niin ummehtuneisuus vähenee. Vaihtuvuus myös lisää kilpailua työnantajien välillä. Se vastaavasti kehittää niitä itseään. Toivoisin lisää työntekijöiden vaihtuvuutta myös yksityisten yritysten ja julkisten puolen välillä.

Kun kuntajohtaja sitten lähtee toisaalle, niin sen pitääkin pännä. Hyvän työntekijän ja johtajan menettämisen tuleekin ärsyttää. Silloin pitää yrittää olla iloisen kiitollinen siitä ajasta ja osaamisesta mitä hän ehti antaa. Jos kunta on toiminut ponnahduslautana kohti haastavampia tehtäviä, niin se pitäjälle jo itsessään hieno meriitti.

Toisinaan meidän kuntalaisten on hyvä pysähtyä miettimään minkälaisen johtajan haluamme kotipaikan johtoon. Sellaisen joka tyytyy ja hyytyy, vai ihmisen jolla on halua uudistua ja uudistaa. Minä valitsen ehdottomasti jälkimmäisen.

Mitä jos pätevät johtajat hakeutuvat toistuvasti muualle? Silloin luottamushenkilöillä on peiliin katsomisen paikka. Ja sehän vasta onkin hieno mahdollisuus muutokselle.

Jani Halme on Parikkalassa ja Helsingin Käpylässä asuva luennoitsija ja luova johtaja.

Hyvän työntekijän ja johtajan menettämisen tuleekin ärsyttää.

Jokainen lapsi ansaitsee hyvän loman

Lapsilla on nyt ollut kesälomaa parisen viikkoa, mutta voisiko tosiaan olla niin, että loma vasta alkaa. Kesäloman siirtämisestä on puhuttu niin kauan kuin muisti kantaa. Jääräpäisesti OAJ vastustaa siirtoaikeita. Elinkeinoelämä, erityisesti matkailualan yrittäjät ja Suomen yrittäjät kannattavat. Monella matkailupaikkakunnalla siirtoa toivotaan ja on vaadittu jo vuosia.

OAJ:n puheenjohtaja **Katarina Murto** kutsuu lomasiirron selvittämistä järjettömäksi näpertelyksi. ”On käsittämätöntä, että opetus- ja kulttuuriministeriössä käytetään aikaa kesäloman siirron edistämiseen sen sijaan, että keskitytään nostamaan Suomen osaamis- ja koulutus-tasoa.”

OPETUSMINISTERI ANDERS ADLERCREUTZ on ehdottanut kesäloman alun siirtämistä kahdella viikolla nykyistä myöhemmäksi kesäkuulle. Opettajista lähes 80 prosenttia vastustaa kesälomien siirtoa. Perusteluna on lasten paras.

On tietysti selvää, että peruskoulun lomien siirtäminen ei ole yksinkertaista. Sen vaikutukset olisivat laajemmat kuin äkkipäätään tulee ajatelleeksi. On yhteishaut, muut oppilaitokset ja esimerkiksi niiden opettajien tilanne, jotka opettavat sekä peruskoulussa että lukiossa.

Nykymaailmaan sopii huonosti jääräpäinen ajatus, että mikään ei saa muuttua. Järkevämpää on kysyä, miksi muutosta tarvitaan ja olisivatko perusteet riittävät ja mihin kaikkeen lomien siirto todella oikeasti vaikuttaisi.

Muutos on usein hankalaa ja teettää töitä. Kun muutos johdetaan hyvin ja perusteet ovat kunnossa, saattaa lopputulos yllättää. Lasten parasta ei tietenkään saa unohtaa. Koulussa ja oppimisessa sekä koulujen tulevaisuudessa on paljon muitakin huolia, ja työsarkaa riittää. Miten kaikki lapset ja nuoret saavat laadukasta opetusta erilaisissa tilanteissa, kuuluu kysymys.

MYÖS LASTEN KESÄLOMAT OVAT HYVIN MONENLAISIA. Kun osalle lapsista puistoruokailu on välttämätöntä ihan siksi, että kotona ei ole riittävästi ruokaa, toisille se on kiva lisä puistossa leikkimisen lomassa.

Osa lapsista mökkeilee ja menee mummolaan, tekee matkoja ja käy leireillä, joten lomasta riittää kerrottavaa ja muisteltavaa. Hyvän loman päälle on helppo rakentaa uutta lukuvuotta.

Osa lapsista elää tiukan talouden tai muiden ongelmien keskellä kesät ja talvet. Näille lapsille toivoisi löytyvän tukea ja huomiota. Jokainen lapsi ansaitsee hyvän kesäloman.

Nykymaailmaan sopii huonosti jääräpäinen ajatus, että mikään ei saa muuttua.

Tiina Ojutkangas on Kuntalehden päätoimittaja

Espoon Asunnot rakennutti Olariin kolme 4–8-kerroksista taloa, joissa on 95 vuokra-asuntoa. Ensimmäiset asukkaat muuttivat kohteeseen toukokuun lopulla.

Kuntatason ratkaisulla edistetään asuntotuotantoa

Asuntoasiat vaikuttavat työmarkkinoiden toimivuuteen.

Kasvukeskukset tarvitsevat lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, korostaa Espoon Asuntojen toimitusjohtaja **Jaakko Kammonen**.

Pääkaupunkiseudun väestö kasvaa, ja alueelle muutetaan ennen kaikkea työn ja opiskelun perässä.

– Työmarkkinat eivät toimi, jos ihmisillä ei ole varaa asua siellä, missä työtä on, Kammonen tiivistää.

Hänen mukaansa nykyinen asuntolitiikan suunta on huolestuttava. Valtion tukeman asuntotuotannon edellytyksiä on heikennetty, ja painopiste on siirtynyt markkinaehtoiseen tuotantoon.

– Tämä on tietoinen valinta, jolla on suorat seuraukset asumisen hintaan ja tarjontaan. Pelkkä markkinaehtoinen tarjonta ei ratkaise kohtuuhintaisen asumisen kysyntää.

Suunta muuttui

Suomi on ollut kansainvälisesti tunnettu

asunnottomuuden vähentämisestä ja tasapainoisesta asuntolitiikasta. Nyt kehitys on kääntymässä.

– Jos tuettua tuotantoa ajetaan alas, menetetään yksi keskeinen väline pitää kaupungit toimivina ja saavutettavina kaikille.

Kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto perustuu pitkäjänteiseen malliin, jossa toimijat sitoutuvat vuosikymmeniksi. Siksi politiikan ennakoitavuus on ratkaisevaa.

– Asuntolitiikka ei voi poukkoilla. Jokainen suunnanmuutos hidastaa hankkeita ja lisää kustannuksia.

Espoon tilanne

Asuntotuotannon lisääminen edellyttää myös kuntatason ratkaisuja.

– Espoossa kohtuuhintaisen tuotannon pulonkaulaksi ovat nousseet tontit. Jos tontteja ei ole tarjolla, asuntolitiikan tavoitteet eivät toteudu.

Espoon Asunnot omistaa noin 17 000 vuokra-asuntoa ja tavoittelee vuosittain noin 300 uuden asunnon rakentamista. Kysyntä kasvaa kuitenkin nopeammin kuin tarjonta.

– Tarve ei ole katoamassa, päinvastoin.

Kammosen mukaan asuntolitiikan vaikutukset näkyvät viiveellä mutta pitkään. Rakennushankkeet kestävät vuosia, ja niiden tulokset vaikuttavat vuosikymmeniä.

– Päätöksillä, joita nyt tehdään, määritetään asumisen suunta pitkälle tulevaisuuteen.

Väistämättä ongelmassa

Nykytilanteessa asuntotuotantoa hidastavat sekä suhdanne että poliittiset ratkaisut.

– Jos investointiympäristöä heikennetään samaan aikaan, kun kysyntä kasvaa, syntyy väistämättä ongelmia.

Espoon Asunnot investoi viime vuonna kiinteistöjensä ylläpitoon ja korjausrakentamiseen noin 70 miljoonaa euroa, mutta uusien hankkeiden käynnistyminen vaatii selkeää ja pitkäjänteistä linjaa.

Jos asuntoasioissa ei ole selkeää ja pitkäjänteistä linjaa, kohtuuhintaisen asumisen tarjonta ei pysy tarpeen perässä, arvioi toimitusjohtaja Kammonen.

Jouni Lampinen

Professori Ranja Hautamäki arvioi, että vihreät asiat olisi nähtävä poikkihallinnollisina teemoina kunnissa. Kuva: Jouni Multimäki

Kuntapäätäjällä keskeinen rooli hiiliviisauden edistämiseksi

Hiilinieluilla on väliä, painottaa professori Ranja Hautamäki.

Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin professori **Ranja Hautamäki** uskoo Suomen kuntien kunnianhimoon puhuttaessa luontoviisaista teoista.

– Tarvitaan isoja ja strategisia linjauksia.

Luontoasiat kuuluvat jokaisen kuntapäätäjän pöydälle, hän näkee.

– Kuntapäätäjällä on keskeinen rooli hiiliviisauden ja sen tuottamien ilmasto- ja luontohyötyjen edistämiseksi.

Ympäristöasiat eivät ole yhden tai muutama hallintokunnan asioita.

– Nämä olisi nähtävä poikkihallinnollisina ja läpileikkaavina teemoina kunnissa ja kaupungeissa. Olemme ehkä tottuneet ajattelemaan, että vihreät asiat ovat kaupunkien maisemasuunnitteluyksiköiden tai ympäristönsuojeluyksiköiden vastuulla.

Monimuotoisuutta lisää

Kunnat tarvitsevat hiilinieluja, jotka ovat muun muassa kaupunkimetsiä, rakennettuja puistoja,

katuistutuksia ja pihoja, Ranja Hautamäki kertoo.

– Monihyötyinen kaupunkivihreä voi samanaikaisesti tehostaa hulevesien hallintaa, vahvistaa hiilinieluja ja edistää luonnon monimuotoisuutta sekä tarjota virkistystä.

Samalla tavalla kuin tarvitaan esimerkiksi toimivaa kunnallistekniikkaa, niin on oltava myös elinvoimaista viherrakennetta.

– Vihreä on samaan tapaan kriittistä infrastruktuuria kaupunkien toimivuuden kannalta, Hautamäki lisää.

Hiiliviisaus on hyödyllistä luonnon ja ihmisen kannalta, ja se voi olla samalla taloudellista viisautta.

– Sillä vihreä tuottaa hiilinieluja, ehkäisee tulvien tuottamia vahinkoja ja vähentää helleaaltojen aiheuttamia terveysriskejä, Hautamäki jatkaa.

Kaunis ja viihtyisä ympäristö voi olla hänen mukaansa myös eduksi kaupungin kilpailussa asukkaista.

Kirja päätöksentekoon

Kuntapäätäjällä on nyt tutkittua ja pohdittua tietoa päätöksenteon tueksi. Hautamäki kertoo toukokuun lopulla julkaistusta teoksesta,

joka on nimeltään Hiiliviisaan kaupunkivihreän käsikirja.

Kirjassa kerrotaan, miten kestävävä ilmasto- ja luontoviisasta ympäristöä voidaan vahvistaa kaupungeissa ja kunnissa.

Kirjaprojektia vetänyt Hautamäki sanoo, mikä on ollut hänen ja muiden käsikirjaan kirjoittaneiden tutkijoiden ydinviesti.

– Viheralueiden hiilinieluilla on väliä.

– On hyvä pyrkiä säilyttämään olemassa olevaa kasvillisuutta ja maaperää. Etenkin suuria ja vanhoja puita tulee vaalia. Kun rakennetaan uutta vihreää, on varattava riittävästi tilaa maan päälle ja maan alle.

Esimerkiksi kaikkia nurmikoita ei kannata muuttaa niityiksi, sillä myös nurmikkoja tarvitaan peleihin, leikkeihin ja oleskeluun.

– Mutta paljon voidaan tehdä, jotta kaupungeissa otetaan askeleita kohti monilajisempaa, ilmastokestävämpää ja vähäpäästöisempää ympäristöä.

– Olemme kiteyttäneet keskeiset suosituksemme ja ydinviestimme Hiiliviisaan kaupunkivihreän käsikirjaan.

Jouni Lampinen

Turun kansliapäällikkö: Ratikkapäätös on iso helpotus

Tuomas Heikkisen mukaan valtion suhtautuminen kaupunkien raidehankkeisiin on muuttunut tällä hallituskaudella nihkeämmäksi.

Teksti Esko Pihkala Kuvat Timo Jakonen

Turussa on herätty kaupunginvaltuuston myönteisen raitiotiepäätöksen jälkeiseen aamuun.

Puhelimeen vastaa rennolla tuulella oleva Turun kansliapäällikkö **Tuomas Heikkinen**. Turun ykkösvirkamies myöntää, että ratikkahankkeen ympärillä leijuneen poliittisen eripuraa väistyminen tekee elämästä helpompaa kaupungin virkamiesjohdolle.

- Onhan tämä ratikkakysymys ollut Turussa aikamoinen avoin tulehtunut haava, joka on jakanut kaupungin isoja poliittisia ryhmiä kokoomusta ja SDP:tä. On se iso helpotus, kun päätös on nyt tehty, Heikkinen summaa.

Heikkisen mukaan tehty päätös tarkoittaa sitä, että ratikkahanketta lähdetään viemään nyt eteenpäin "heti huomenna". Työjärjestyksessä on ensimmäisenä kaksi isoa asiaa.

Ensinnäkin kaupunki ja koottu Raitiotieallianssi haluavat saada joukkoliikennekäytävän infratyöt käyntiin niin pian kuin mahdollista Turun historiallisessa keskustassa. Tuomiokirkkosilta ja sen molemmissa päissä olevia katuja, Uudenmaankatua ja Aninkaistenkatua, aletaan peruskorjata raitiotien mahdollistavaan kuntoon.

Töitä riittää

Koska töitä tehdään rakennetun Suomen historiallisilla syntysijoilla, töitä edeltävät laajat arkeologiset kaivaukset.

- Näillä töillä on kiire, koska ne on sovittu tämän MAL-kauden töiksi, joihin on jo luvattu valtionapu. Asiaan liittyvä iso poliittinen kysymys on keskustan liikennejärjestelyt, sillä mainitut infratyöt katkaisevat

kaupungista yhden keskeisen liikennesuonen, Heikkinen sanoo.

Heikkinen uskoo, että kaivuutyöt Turun vanhassa keskustassa alkavat vielä vuoden 2027 aikana. Tämän ensimmäisen rakennusvaiheen budjetti on 33,3 miljoonaa euroa, josta valtion rahoitusosuus on kymmenen miljoonaa. Arkeologisten kaivausten kustannukset ovat noin 15 miljoonaa.

Kaikki mainitut kustannukset sisältyvät raitiotien 465,2 miljoonan euron kokonaiskustannusarvioon.

Toinen etusijalla oleva asia on raitiotien rakentamistapojen valtionavun varmistaminen.

Hankkeen valtionrahoitus on vasta vuonna 2028 käynnistyvällä MAL-neuvottelukierroksella varmistuva asia, mutta Heikkisen mukaan virkamiesneuvottelut kaupungin ja valtion välillä käynnistetään varmasti jo tällä hallituskaudella.

- Meidän eilen tekemämme ratikkapäätös oli ehdollinen. Ratikka rakennetaan, jos siihen saadaan valtionrahoitus, Heikkinen toteaa.

Valtion maksuosuus Turun ratikan kokonaiskustannuksista on noin 127 miljoonaa euroa. Viime vuosien raidehankkeita vertailupohjana käyttäen Turun valtionrahoituksen pitäisi olla selviö, mutta Heikkinen ei uskalla vielä kuuluttaa sitä kirkossa.

Suomessa on ollut jo hyvän aikaa valtion ja isojen kaupunkien välinen poliittinen sopimus, jonka mukaan valtio kattaa niiden raidehankkeiden kokonaiskustannuksista 30 prosenttia, kunhan kaupunki ensin itse tekee investointipäätöksen. Tampere sai ratikalleen 30 prosentin valtionrahoituksen, joten Aurajoen rannoilla luonnollisesti nähdään, että Tur-

Turun kaupunginvaltuusto päätti, että Turkuun rakennetaan raitiotie. Päätös syntyi äänin 36-31.

Onhan tämä ratikkakysymys ollut avoin tulehtunut haava.

VANHASTA TURUN RAITIOTIESTÄ UUTEEN

1.10.1972

Liikennöinti vuodesta 1890 asti palvelleella Turun vanhalla raitiotiellä takaisin.

1990-luvun alku

Turussa käynnistyy Raitiovaunun takaisin -liike, joka haluaa ratikan takaisin.

Vuosi 2009

Kaupunginvaltuusto tekee periaatepäätöksen raitiotien toteuttamisesta tulevaisuudessa.

Huhtikuu 2015

Pikaraitiotien yleissuunnitelma välillä Runosmäki-Skanssi valmistuu.

20.4.2020

Kaupunginvaltuusto päättää jatkaa suunnittelua uudella linjauksella satama-keskusta-Varissuo.

2.10.2023

Raitiotien yleissuunnitelma hyväksytään.

26.1.2026

Raitiotien toteuttamissuunnitelma julkaistaan. Hinta nousee yli sadalla miljoonalla 465,2 miljoonaan.

18.5.2026

Kaupunginvaltuusto päättää toteuttaa ratikkahankkeen.

Vuosi 2028

Turun uuden raitiotien rakentaminen alkaa, mikäli valtio lähtee mukaan rahoittajaksi.

Vuosi 2033

Liikennöinti Turun uudella raitiotiellä käynnistyy.

kukin on siihen oikeutettu.

Heikkisen mukaan luottamus tähän poliittiseen sopimukseen on kuitenkin tällä hallituskaudella osin rikkoutunut kahdesta syystä. Ensinnäkin valtion taloustilanne on hyvin vaikea ja toisekseen **Petteri Orpon** hallituksen liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne** (ps) suhtautuu raidehankkeisiin varsin kylmäkiskoisesti, kuten Heikkinen on saanut Länsirata-neuvotteluissa omakohtaisesti huomata.

Heikkinen pitäisi tärkeänä, että valtion ja kaupunkien välinen poliittinen sopimus kestäisi, koska se on tuonut hankkeisiin ennakoitavuutta. Mikään ei ole suurinvestointeja tehdessä tärkeämpää kuin ennakoitavuus.

- Meillä on tällä hetkellä voimassa oleva MAL-sopimus, jossa on kirjaus, että valtio rahoittaa seuraavalla

MAL-kaudella Turun raitiotietä samalla tasolla kuin muiden kaupunkien raidehankkeissa on tehty. Siitä on siis aiesopimus, ja minä haluaisin luottaa siihen, että se pitää, Heikkinen toteaa.

Myös laajaa vastustusta

On paljon niitäkin turkulaisia, jotka heräsivät valtuuston myönteisen ratikkapäätöksen jälkeiseen aamuun äreänä. Turun ratikka on kohdannut alusta alkaen laajaa vastustusta.

Vastustajien kärsivällisyys on vielä monet kerrat koetuksella, kun rakennustyöt toden teolla alkavat. Varsinaisen raitiotien rakentaminen kestää Turussa vuodesta 2028 vuoteen 2032. Tampereen kokemuksesta tiedetään, että kaupungin keskusta on nämä vuodet paikoin kaaoksen vallassa.

Ratikan rakentamisaikaisia haittoja tulee Turun keskusta.

Pääministeri ja Turun kaupunginvaltuutettu Petteri Orpo (kok.) oli kokouksessa paikalla.

Turun kaupungin kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen kuunteli valtuustokokouksessa historiallisen ratikkakeskustelun etenemistä.

Valtuutettu Niina Ratilainen puhujanpöytänsä.

Ratikasta puhuvat Niina Ratilainen ja Ville Lintunen.

Ratika rakennetaan, jos siihen saadaan valtionrahoitus.

Liikkuminen vaikeutuu, liikenne jumittaa, viihtyvyys kärsii ja kaupankäynti voi paikoin näivettyä.

Heikkinen tietää kaiken tämän.

- Ratikan rakentamisaikaisia haittoja tulee Turun keskusta. Kukaan ei voi väittää toisin. Koko keskusta ei ole neljää vuotta työmaata, mutta se kohta keskustasta, mihin raitiotietä aletaan rakentaa, on kaksi vuotta poissa pelistä, Heikkinen muotoilee.

Heikkisen mukaan rakentamisvaiheen haittoja voidaan kuitenkin suunnitella ja tiedottamalla lieventää. Turku voi ottaa opiksi Tampereen ja Vantaan raitioteiden sekä Helsingin ja Espoon välisen Raide-Jokerin rakentamisvaiheen kokemuksista.

- Mikään ei kuitenkaan kokonaan haittoja poista, Heikkinen valmistaa turkulaisia tulevaan.

Ratikan vastustajat vetosivat yhtenä keskeisenä seikkana nimenomaan hankkeen rakennusaikaisiin haittoihin. Raitiotietä tehdään kuitenkin seuraavaksi viideksikymmeneksi vuodeksi, joten aina ei voida katsoa rakennusvaiheen haittaa. Silloin kaupunki ei oikeastaan koskaan voisi kehittyä.

- Yksittäisen ihmisen, asukkaan ja liikkeenpitäjän kannalta rakentamisvaihe voi kuitenkin olla hyvin ikävä asia, Heikkinen sanoo.

Turun ratikan liikennöinnin on tarkoitus alkaa vuonna 2033. □

Olli Keskinen sai uuden kipinän kuntakentältä

Kummelista tuttu viihteen ja asiaohjelmien tekijä innostui kuntien ja kaupunkien jutuista.

Teksti ja kuvat Jouni Lampinen

Helsingissä asuva ja kuntakentällä viihtyvä Olli Keskinen seuraa jalkapallon MM-kisoja tänä kesänä.

Olli Keskinen auttaa kuntia ja kaupunkeja johtamisessa. Hän tekee näin yrittäjänä ja elävää kuvaa hyödyntämällä.

Kutsun käydessä Keskinen suuntaa sovittuna aikana kuntaan ja kahden tunnin aikana kuvataan kunnan omaa keskusteluohjelmasarjaa.

– Tämä on kaiken kokoisille kunnille hyvä tapa saada ääntään kuuluviin.

Keskisellä on vahva kokemus siitä, miten voi saada huomiota työlleen.

Kummeli on se työ, josta Olli Keskinen parhaiten tunnetaan.

Lyhyistä sketseistä koostunut viihdesarja synnytti hokemia ja innostusta varsinkin 1990-luvun nuorten parissa poikkeuksellisella tavalla. Hyväntahtoista huumoria viljellyt Kummeli elää edelleen monin tavoin suomalaisten arjessa.

Keskinen hyödyntää myös Kummelista saamiaan kokemuksia tavatessaan kunnan- ja kaupunginjohtajia. Hän aikoo tavata lopulta kaikki Suomen kuntajohdajat.

Kunnat ja kaupungit ovat täynnä tosi rikasta elämää, hän kehuu.

– Kuntajohtajissa on loistavia tyyppejä. Ylipäättään kuntajohdossa, työntekijöissä, kuntalaisissa on loistavia tyyppejä. Näen näitä hahmoja kaikkialla!

Olli Keskinen todella nauttii siitä, mitä hän saa tehdä. Hän on tottunut tekemään töitä kameran kanssa, kuvattavana ja kuvaajana.

Uudenlainen toimittaja

Keskinen työ kunnissa sai alkunsa sattuman kautta.

Televisio-ohjelmien konkari teki yrityksille kisastudiota konseptilla, josta silloin vielä Ruoveden kunnanjohtajana työskennellyt **Eeva Viitanen** innostui.

Sama Eeva Viitanen on nyt Ikaalisten kaupunginjohtaja.

Olli Keskinen kertoo tehneensä kuntastudiota

aikoinaan Eevan vieraana Ruoveden kunnassa ja tänä vuonna yhteistyö jatkui Ikaalisten kaupungissa.

– Eeva auttoi näkemään, miten yritysten parissa käytetty tuotantotapa ja konsepti voisi toimia kuntien kanssa. Eeva syttyi siitä jutusta, sehän sen jutun teki. Eihän siitä olisi tullut muuten mitään. Oivalsimme, että kuntajohtaja on yleensä se, jota on perinteisesti haastateltu. Ja nyt kuntajohtaja on itse toimittaja. Siitä tuli kiva ja uusi asetelma.

Keskinen kuvaamissa videoissa näkyy muun muassa, kun kuntajohtaja haastattelee höyrylaivan kapteenia tai kotiseutumuseon pitäjää, tai kaavoitusasioissa kaa-voittajaa.

Ruoveden ja Ikaalisten lisäksi Keskinen on vierailut jo kymmenissä muissa kunnissa ja kaupungeissa, jotka ovat jakaneet studiolähetyksiä omilla kanavillaan.

Hessun kanssa aloitin Kummelin vuonna 1991.

Asioille on aikansa

Olli Keskinen pitää huolen siitä, että tunnelma kuvauksissa on rento ja asiat on hyvin suunniteltu.

Studiomaailman salatunteva Keskinen tietää, mikä innostaa katsojia. Ja sellaisen tuloksen mahdollistamiseksi tekijöillä on oltava hyvä olla sitä tehdessä.

Miten luodaan tilanne, että jonkin tekeminen on hauskaa?

Tähän vastauksia hakiessa on lähettävä liikkeelle perusasioista, Keskinen huomauttaa.

– Se on se, että työpäivät ovat lyhyitä. Sitä kaikkea energiaa ei laiteta niihin kuvauksiin.

– Tehdään se hetki, tehdään se keskittyneesti. Näin teimme Kummelia, näin tehdään kuntajuttua. Kerrotaan vain se juttu.

Sujuva tekeminen ei tarkoita kiirehtimistä.

– Ei ole mitään hosumisen tarvetta. Luodaan tilanteeseen tunne, että tämä on merkityksellinen hetki, vähän kuin suora lähetys. Minun on osattava markkinoida, että se merkitys niihin hetkiin syntyy jo etukäteen. Sitten tiedetään, kun katsotaan kalenterista kaksi viikkoa etukäteen, että silloin vedetään.

Vähän tuolla päin Anna-Leena asuu, viittoilee Olli Keskinen kotikulmillaan.

OLLI KESKINEN

- Elää parisuhteessa kirjailija Anna-Leena Härkösen kanssa
- Asuu Helsingissä
- Kolme aikuista poikaa

Kevyt tuotanto

Noin puoli tuntia kestävän taltioinnin aikana kaupunginjohtaja keskustelee jostain aiheesta vieraan kanssa ja siitä saadaan yksi jakso. Yhteensä parin tunnin työstä on tuloksena muutama jakso, kunnan omaa televisiosarjaa, jota voi hyödyntää sitten eri kanavissa.

– Tuotanto on hyvin kevyt. Kerrotaan vain se juttu, taltioidaan se hetki.

Tuotantoväki on yhtä kuin Olli Keskinen. Elokvata-son jälkeen saadaan yhdellä kameralla.

– Opin Kummelissa sen, miten vallitsevissa valoissa voidaan tehdä ohjelmaa. Inhosin lamppuja ja niitä käytettiin vähän.

Ei pystytellä lamppuja, eikä vedellä johtoja, hän linjaa.

– Olen aina ollut kiinnostunut, kuinka voidaan mahdollisimman vähillä tavaroilla tehdä tv-ohjelmaa.

Kustannustehokas ja simppelellä tuotanto mahdollistavat osaltaan rennon tunnelman, joka välittyy sitten katsojille. Keskinen pitää huolen myös siitä, että asiat sujuvat sovitusti.

– Se on mahtavaa, kun aikataulu pitää. Se pitää, kun tiedän, miten se menee.

Asiakas saa vuorokauden sisällä editoidut jaksot, Keskinen lisää.

Merimiehen aikataulu

Olli Keskinen tekee tyypillisesti viikon pituisia matkoja jossakin maakunnassa, maanantaiaamusta perjantai-iltapäivään.

Hän ei ole räntäsynyt tällaisten reissujen jäljiltä, päinvastoin.

– Rakastan olla tuolla maakunnassa, tykkään käydä vaikkapa Raahen uimahallissa.

– Mulla on merimiehen aikataulut. Voin olla kolme viikkoa töissä ja kolme vapaalla. Viikonloput olen kotona.

Keskisen apuna kuntaprojektissa on **Arto Mustonen**, joka hoitaa markkinointia.

– Arto omin sanoin tekee lannoitus-työtä. Hän pitää yllä perustietoisuutta siitä, mitä ollaan tekemässä.

Ennen koronaa alkanut kuntaprojekti ja sen jälkeen jatkunut studiokonsepti on kehittynyt ja täsmentynyt matkan varrella. Konsepti on tehty kunnille tähän aikaan sopivaksi.

Tässä työssä Olli Keskinen palaa vielä siihen, miten tärkeää on, kun kaksi ihmistä löytää toisensa.

– Kun kaksi ihmistä syttyy jostakin.

Eeva Viitanen oli tärkeä palanen siinä taitekohdassa, kun studiotunnelma tuntui kuin luodulta juuri kunta-raisemiin, Keskinen painottaa.

Ystävän kanssa

Keskisen ura televisioprojektien parissa alkoi Kummelista

ja senkin alun mahdollisesti tilanne, kun kaksi ihmistä syttyi jostakin uudesta.

– Hessun kanssa aloitin Kummelin vuonna 1991. Ja siitä tulikin sitten elämänpituinen elinkeino. Hessu on siirtynyt jo tuonne yläkerran joukkoihin.

Keskinen kutsuu "Hessuksi" **Heikki Silvennoista** (1954–2024), joka oli arvostettu suomalainen muusikko, näyttelijä ja koomikko.

Silvennoisen tavoin Keskinen on Kummelin perustajajäsen. Kummeli on ollut merkittävä osa Keskinen työelämää.

– Kummeli on elämäntyö, ja se on ihan varmasti eniten suomalaisiin vaikuttanut työ, missä olen ollut mukana työryhmän jäsenenä.

Urheiluhullu hulluttelija

Mikä muuta tärkeää olet tehnyt työurasi näkökulmasta, Olli Keskinen?

– Itselleni oli television puolella tärkeä ajanjakso, kun aloin tehdä urheilua Ylelle. Olin mukana ideoimassa uutta kisastudiokonseptia siihen aikaan.

Kummeli-mies törmäsi urheiluihmissiin TV2:n kuppi-lassa ja siitä yhteistyö lähti liikkeelle.

Keskinen teki yhteistyötä Yle Urheilun kanssa vuodesta 1994 lähtien.

– Ensin olin tekemässä yleisurheilun EM-kisoja elokuussa. Olin siellä kisastudion juontajana ja ideoimassa niitä lähetyksiä. Siitä se yhteistyö lähti liikkeelle.

Mulla on merimiehen aikataulut.

Vuodenvaihteessa (1994–1995) syntyi ajatus, että nyt tehdään jääkiekon MM-kisat uudella tavalla. Tuodaan uusia elementtejä.

Ensimmäisen kerran uusi tapa tehdä urheilulähetyksiä oli käytössä vuonna 1995 jääkiekon MM-kisoissa Tukholmassa.

– Meillä tekijöillä kävi aikamoinen tuuri.

Suomi voitti ensimmäistä kertaa jääkiekon MM-kultaa.

Yle oli tehnyt sitä ennen ison päätöksen. Kisastudio rakennettiin pai-

kan päälle.

– Me oltiin siellä Globenissa. Saimme hikiset pelaajat sinne studioon.

Globen on nykyisin Avicii Arenan nimellä tunnettu monitoimiareena Tukholmassa Ruotsissa.

– Olimme kiinni siinä joukkueessa, elettiin yhdessä sen joukkueen kanssa.

Uudella tavalla toteutettu kisalähetys yhdisti katsojia ja joukkuetta.

– Siihen aikaan katsoja sai lähettää fakseja kisastudioon, esimerkiksi lapset lähettivät piirustuksiaan.

Keskinen teippaili fakseja esille ja myös pelaajat kävivät katsomassa niitä.

– Studio oli pukukopin vieressä. Pelaajat kävivät siellä

Olli Keskinen tunnetaan parhaiten Kummeli-sketsisarjasta.

ihmettelemässä ja nauramassa. Siellä oli kiva yhteenkuuluvuuden tunne.

Tapparan maailmasta

Olli Keskinen on viihtynyt pienestä pitäen urheilun parissa. Hänen isänsä oli Tapparan johtokunnan jäsen.

– Hän oli siellä tällaisena puuhamiehenä. Tapparan maailma tuli sitä kautta minulle tutuksi. Pelaajat kävivät meillä saunomassa. Isän kanssa 2-vuotiaasta alkaen käytiin joka peli katsomassa. Sitten rupesin itsekin tietysti pelaamaan juniorina.

Noista hetkistä rakentui Keskinen läheinen suhde urheiluun.

Työ tuli valmiiksi

Keskinen oli osaltaan luomassa uudenlaista kulttuuria urheiluun, rentoa tunnelmaa ja välittömältä tuntuvia hetkiä.

Tässä yhteydessä Keskinen korostaa taas toisten ihmisten merkitystä.

– Meillä löytyi **Sakari Pietilän** kanssa kiva yhteys ja huumori.

Jääkiekkovalmentaja ja asiantuntija Pietilä näytti ammattitaidolla ja pilke silmäkulmassa fläppitaulunsa kanssa, miten asiat ovat edenneet ja miten ne voisivat edetä.

– Meillä molemmilla on Saken kanssa tiettyä lapsenomaisuutta persoonassa.

Kaksikko sai tyylistään paljon positiivista palautetta, mutta kritiikkiäkin tuli.

– 90-luvulla urheilu oli vakavampi asia. Se oli vähemmän viihteellistynyt kuin nyt. Toimittajilta vaadittiin asiantuntemusta ja asiallisuutta.

Ohjaaja ja tuottaja **Kaj Suominen** oli olennainen työ-kaveri Keskiselle urheilun parissa.

– Ruvettiin Ylen jälkeen yhtiökumppaneiksi. Teimme urheilua eri kanaville.

Olli Keskinen teki noin viiden vuoden ajan töitä urheilulähetyksissä ja koki sitten tehneensä niiden suhteen sen, mitä oli halunnutkin tehdä.

Hyvä myyjä

Keskinen sanoo hyvien työasioiden toteutuneen usein sattumien kautta, esimerkiksi, kun ihmisten kemiat ovat pelanneet ja on saatu hyviä ideoita johonkin.

Mutta se ei riitä, että on hyvä idea ja tahtoa. On osattava myös pistää rattaat liikkeelle, kun sen aika on. Ja asioiden edistäjänä Olli Keskinen on usein täyttänyt paikkansa eri yhteyksissä.

– Olen hyvä myyjä ja hyvä neuvottelija. Se on minulle luontainen paikka olla ja toimia.

Keskisellä alkaa helposti raksuttamaan päässä, miten jokin asia saadaan aloitettua. Hän on uuden aloittaja, joka muiden asioiden lokshtaessa paikoilleen vie pro-

jektia eteenpäin.

Mikä on suunnitelma, mitä ollaan tekemässä? Minkälainen sopimus tehdään?

Tällaiset kysymykset sopivat Keskiselle.

– Olen intohimoinen suunnittelija. Tykkään neuvottelemisesta, että saa ihmiset mukaan tai jonkin tahon mukaan tekemään jotain. Sellaisissa tilanteissa koen olevani kuin kotona.

Hyvät projektit tarvitsevat tuekseen hyviä ideoita, mutta jyvät on erotettava akanoista.

– Opin jo Kummelissa ihan tietynlaisen suhteen ideoihin. Valtaosa niistä ideoista pitää tappaa, koska ne ovat vain ideoita. Usein ne ovat vain mielijohteita tai päänäpälkähdyksiä.

Keskinen muistuttaa, mitä ollaan tekemässä, kun asiat lähtevät rönnyilemään. Ja Keskinen painottaa, että asiat soljuvat yleensä parhaiten positiivisen kautta, hyvällä fiiliksellä.

Hienot presidentit

Kuntajohtajien ammattitaito on tehnyt lähtemättömän vaikutuksen Keskinen.

– Heillä on oltava monipuolista osaamista. On poliittinen osuus ja sitten markkinataloudellinen osuus, yritysten tsemppaaminen ja niiden hankkiminen kuntaan.

Samalla kunnanjohtajien ja kaupunginjohtajien on tultava toimeen laajalti erilaisten ihmisten kanssa.

– Tavallaan he ovat jokainen oman kuntansa presidenttejä, keulakuvia.

– Ihaillen katson, mitä haasteita heillä on ja miten he työnsä kokevat. Heidän kauttaan pääsee näkemään, miten Suomella menee.

Yhden kuntaviikon aikana Keskinen tapaa muutaman kuntajohtajan, joskus jopa viisikin.

– Teen tätä työtä aika hyvällä tahdilla.

Eväät elämään

Olli Keskinen elää parisuhteessa kirjailija **Anna-Leena Härkösen** kanssa.

Härkönen edistää Keskinen kuntahanketta hyvin maistuvalla tavalla.

– Minulla on kylmälaukut ja Anna-Leenan tekemiä eväitä.

Laukuista löytyy leipiä, hedelmiä ja vaikka mitä.

– Anna-Leena on eväiden mestari. Hän tekee mestarillisia eväitä. Hän on minulle eväiden syömisen ja eväiden tekemisen edelläkävijä.

– Anna-Leenalta löytyy aina kassista muovirasioita, joissa on erilaisia eväspaloja, jotta ei jouduta tilanteeseen, että syödään jotain, mitä ei haluta.

Hyvää ja monipuolista ravintoa on saatava säännöllisesti, jotta jaksaa ja on hyvä olla.

– Se on järjettömän tärkeää. ■

”
**Anna-Leena
on eväiden
mestari.**

Ilmapiiri pysyy keskittyneenä ja energiatasot ylhäällä, kun työaika on hyvässä hallinnassa, linjaa Olli Keskinen.

Työsuhteessa vai virassa?

Viranhaltijalaki on vanhentunut eikä vastaa nykyistä työelämää. Tätä mieltä ovat paitsi Kunta- ja hyvinvointialan työnantajat (KT), myös kuntien asiantuntijat. Laki jäykistää ja hidastaa käytännön työtä.

Teksti Kirsi Riipinen **Kuvitus** KRUT Collective, krut.fi

Kuntalaki on uudistettu, hyvinvointialuelaki tehty ja sähköisen asioinnin pykäliäkin on modernisoitu. Sen sijaan viranhaltijalain uudistamiselle ei koskaan tunnu löytyvän oikeaa hetkeä.

Jokohan seuraavan hallituskauden aikana tuo hetki koittaisi?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n toimitusjohtaja **Henrika Nybondas-Kangas** huomauttaa, että kunta- ja hyvinvointialan henkilöstöstä enää joka neljäs toimii virassa. Loput kolme neljästä tekevät töitään työsuhteissa.

Laki kunnan viranhaltijasta on vuodelta 2003, ja 2021 soveltamisalaa päivitettiin muuttamalla lakia hyvinvointialueiden osalta.

Lakipaketti on laaja ja pitää sisällään muun muassa kaikki virkasuhteen elinkaaren määräykset, julkisen hakumenettelyn, lomautusmääräykset ja virkavapaat.

Jyväskylän kaupungin henkilöstöjohtaja **Arja Aroheinä** ja kaupungin juristi **Eveliina Laajisto** sanovat epäroimättä, että lain uudistaminen on aiheellista. Nykyisellään laki lisää kuntien byrokratiaa.

- Laki on aikoinaan rakennettu toisenlaiseen toimintaympäristöön kuin mitä nykyään eletään, Aroheinä huomauttaa.

Virka- ja työsuhteissa sovelletaan eri lainsäädäntöä.

Iisalmen kaupungin hallintojohtaja **Niina Puumalainen** sanoo, että virka- ja työsuhte-

iden välinen ero on käytännössä hämärtynyt.

- Joissakin tapauksissa mietityttää, kumpi suhde olisi oikea.

Periaate on, että jos tehtävässä käytetään osittainkin julkista valtaa, ollaan virkasuhteessa. Muut tehtävät hoidetaan työsuhteissa.

Nybondas-Kangas sanoo, että julkista valtaa käytetään esimerkiksi silloin, kun toimielimissä esitellään päätettäväksi tulevat asiat. Tämä on aika selkeä tapaus.

Mutta millaista valtaa käyttää vaikkapa viranomaisen, joka poistaa palopaikalle tullutta yleisöä? Tulisiko työ ajatella tänä päivänä julkisen vallan käyttönä?

Pelastaja on yleensä virkasuhteinen, samoin opettajat ja lääkärit.

Viran julkisuus tarkoittaa toisinaan törmäyksiä yksilön suojan. Asia on noussut kevään aikana esille, kun Kela etuus-käsittelijöiden allekirjoitukset on haluttu poistaa uhkailun ja häirinnät takia.

Kunnissa joudutaan pohtimaan esimerkiksi, miten päätöksiä tehdään ja miten tulee viestiä virasta pidättämisestä viranhaltijan rikosepäilyssä. Epäily saattaa osoittautua vääräksi.

Eroja irtisanomisissa ja määräaikaisuuksissa

Lista virka- ja työsuhteisten eroista on tätä nykyä melkosen pitkä. Erot ovat korostuneet vuodenvaihteesta alkaen entisestään, kun työsuhteisten

OIKEUDELLINEN ROOLI RATKAISEE

■ Keskeinen ero virka- ja työsuhteen välillä on palvelussuhteen oikeudellinen luonne.

■ Työsuhteen erimielisyydet käsitellään kanteella käräjäoikeudessa, virkasuhteissa hallintotuomioistuimissa.

■ Virkasuhde voidaan muuttaa työsuhteeksi, mikäli tehtävässä ei käytetä julkista valtaa.

irtisanomista helpotettiin. Nykyään riittää ”asiallinen syy”. Aiemmin syyn oli oltava asiallisen lisäksi painava.

Virkasuhteisia koskee parempi irtisanomissuoja eli erottamattomuuden periaate.

Erottamattomuus tarkoittaa käytännössä tilanteita, joissa viranhaltija riitauttaa potkunsaa, ja irtisanominen tai purku todetaan laittomaksi. Tuolloin virkasuhde jatkuu. Työsuhteessa olevalle sen sijaan maksetaan korvaus.

Puumalainen oli vastikään työjuridiikan koulutuksessa, jossa käytiin läpi muun muassa irtisanomisperusteita ja määräaikaisuuksia. Kun työsuhteen irtisanomisperusteita ja määräaikaisuusperusteita muutetaan, virkasuhteiden osalta muutoksia ei ole edes esitetty. Eikö niillä tulisi olla sama linja, oli sitten kyse virka- tai työsuhteesta, hän kysyy.

- Jos määräaikaiset virkasuhteet olisivat joustavampia, saisimme kuntiin nykyistä enemmän muutoskykyä, Puumalainen sanoo.

Työsopimuslaki on muuttumassa siten, että työsuhteisiin voidaan palkata ilman erillistä perustetta vuodeksi. Viranhaltijan määräaikaisuuteen on puolestaan oltava syy, esimerkiksi sijaisuus tai projekti.

Jos viranhaltijan määräaikaisuus todetaan oikeuskäsittelyssä laittomaksi, kunnalle voi rapsahtaa lasku.

Tarvitaanko terveydentilan selvityksiä?

Virat pitää nykyisellään julistaa haettaviksi julkisesti. Kunnissa on kysytty, kuinka hyvin tuo istuu nykymaailmaan, jossa rekrytoinnin apuna on toisinaan headhuntereita.

- Julkisten hakujen pitäisi kulkea käsi kädessä julkisen vallan käytön kanssa. Jos laki rajaisi ja määrittäisi julkisen vallan käyttäjät nykyistä tarkemmin, monimutkaisia ja moniportaisia rekrytointeja tarvittaisiin nykyistä harvemmin, Nybondas-Kangas sanoo.

Toisaalta julkinen haku voi tarkoittaa sitä, että työnha-kuilmoitus on parin viikon ajan näkyvillä kunnan verkkosivuilla.

On täysin aiheellista kysyä, kuinka hyvin se auttaa löytämään kuntaan parhaan mahdollisen hakijan.

Aroheinä ja Laajisto mainitsevat laista vielä yhden esimerkin, joka tietää turhaa työtä.

Kun kuntaan palkataan

viranhaltija virkasuhteeseen, hänen on annettava terveydentilan selvitys. Työsuhteisilta tätä ei edellytetä.

- En muista yhtäkään tilannetta, jossa rekrytointi olisi jäänyt kiinni terveydentilan selvityksestä. Sen sijaan siitä tulee meille lisätehtävä, Aroheinä sanoo.

Virkasuhde työsuhteeksi

Työelämä ja osaamistarpeet muuttuvat nopeasti, jyväs-kyläläiset muistuttavat.

Rekrytointi- ja muutostilanteissa tehtäviä arvioidaan aina myös siltä kannalta, onko kyse virka- vai työsuhteesta.

- Lainsäädännön uudistuksessa olisi hyvä tutkia myös sitä, voisiko erilaiset organisaation muutostilanteet ja -tarpeet toteuttaa sujuvammin, siten että myös henkilöstöä huomioitaisiin laajemmin.

Käytännössä kunnissa saatetaan pohtia, pitäisikö virkasuhteen päättyessä ja ennen uutta rekrytointia virka lakkauttaa ja perustaa tilalle työsuhde. Silloin koko haku-prosessin voisi uudistaa.

Iisalmen Puumalainen pohtii, että jos ja kun lakia uudistetaan, kannattaisiko ottaa huomioon myös teknologian kehittyminen esimerkiksi automaattisine päätöksentekoineen.

Automaattista päätöksentekoa voidaan nykyään käyttää hallinnon asioissa, yleensä rutiinitehtävissä, joissa ei edellytetä tapauskohtaista harkintaa.

- Lainsäädännön muuttaminen on hidasta, mutta teknologian kehitys valtavan nopeaa, Puumalainen huomauttaa.

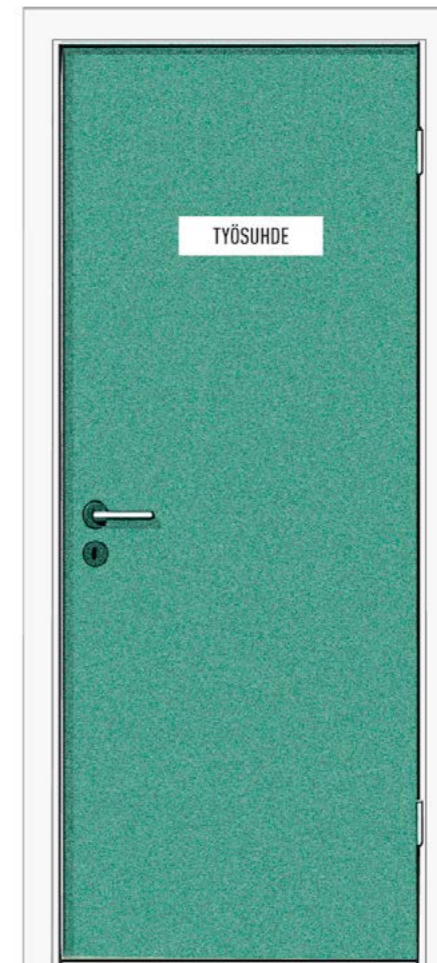
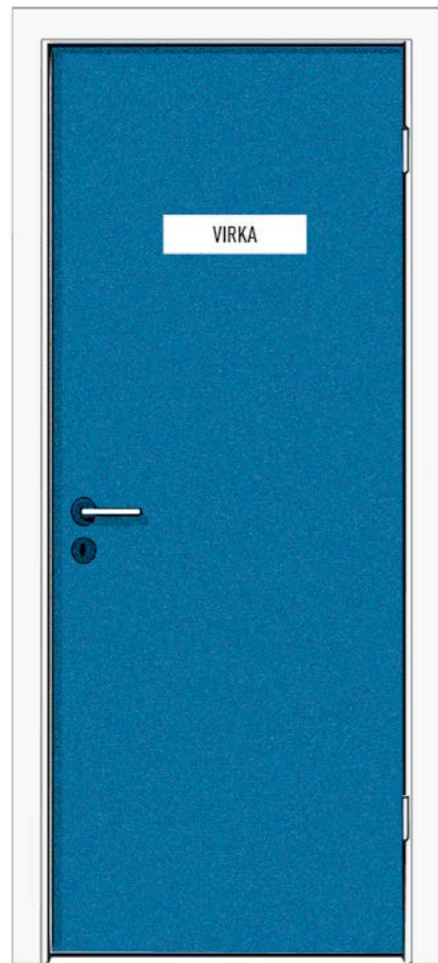
Poikkeukset edelleen tarpeellisia

Tarvitaanko nykymaailmassa kaksi erillistä lakikokonaisuutta? Olisiko järkevää yhdistää ne yhdeksi ja samaksi, jotta kaikkia kuntien palveluksessa olevia koskisi sama laki?

Nybondas-Kangas sanoo, että KT lähtee lain kokonaisuudistuksesta ja virkasuhteen rajaamisesta merkittävään julkisen vallan käyttöön. Hänen mielestään pääasia on, ettei laki jatkossa kangasta kuntien toimintaa ja että henkilöstöä voidaan kohdella tasapuolisesti.

Hän toivoo, että laista poistetaan kohdat.

- Yksi mahdollisuus olisi, että virkasuhteessa noudatetaan pitkälti työsuhteen lakia ja viranhaltijalaissa säädetään vain virkoja koskevat, tarkoituksenmukaiset poikkeukset.

Professori Mari Vaattovaara kehottaa kuntia positiivisuuteen.

“On käytettävä omaa päätä”

Nyt tarvitaan strategista viisautta, sanoo Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara. Valtiovarainministeriön kunta- ja alueosaston päällikkö Jussi Virsunen toivoo, että kuntien määrä vähenisi pikaisesti.

Teksti ja kuva Ari Mölsä

Suomen Yrittäjien Kunnallisjohdon seminaarissa Jyväskylässä leikittiin tulella – tosin vain virkamies- ja tutkijavoimin.

Puheeksi nostettiin uhkarohkeasti myös kuntaliitokset.

Koska aihe on räjähdysherkkä, valtakunnan johtavilta poliitikoilta on juuri nyt turha odottaa selkeitä nuotteja kuntakentän perkaamiseksi.

Valtiovarainministeriön kunta- ja alueosaston päällikkö **Jussi Virsunen** istui paneelitulossaan kieli keskellä suuta.

– Olen vain virkamies. Sen kuitenkin tiedän, että monessa kunnassa väki vähenee ja rahat loppuvat.

– Ei olisi yhtään huono asia, jos kuntia olisi vähemmän.

Virsunen itsekin istuu äskettäin perustetussa parlamentaarissa työryhmässä, joka pohtii kuntien eriytymistä ja tulevaisuutta.

Tähän mennessä julkisuudessa on puhuttu uusista laajojen velvollisuuksien ydinkunnista ja kepeiden velvollisuuksien identiteettikunnista. Nuo puheet ovat kuitenkin yhä pelkkää höttöä ilman pienintäkään konkretiaa ja juridista harkintaa.

Entisen oikeuskanslerin ja nykyisen asianajajan **Tuomas Pöystin** tuore selvitys antaa keskustelulle kuitenkin vissejä raameja. Kunnat voivat eriytyä, mutta siinä prosessissa on useita juridisia miinoja.

– Sen kuitenkin vakuutan, että ei meillä valtiovarainministeriössä tällä kertaa ole kassakaapissamme minkäänlaisia uusia salaisia karttapohjia. Niistä meillä on aika karkeitä muistoja, Virsunen lohdutti.

”

Kunnilla on nyt edessään yksi makeimmista kisoista miesmuistiin.

”Villin ajattelun paikka”

Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen professori **Mari Vaattovaara** ihmetteli kunta-rakenne- ja elinvoimaisuuskeskustelun mielikuvitusettomuutta.

– Meillä jankutetaan aina vaan väkimäärästä ja kerrosneliöistä. Se on väärä lähtökohta.

– Kunnilla on nyt edessään yksi makeimmista kisoista miesmuistiin. On vain löydettävä kunnan ihan ikiomat vahvuudet ja voimavarat. On käytettävä omaa päätä. Tarvitaan strategista viisautta. Sitä ei löydy uusista hallintohimmeleistä.

Vaattovaara kaipaa keskusteluun lisää värejä ja luovaa visiointia, puolihulluutta.

On jaksettava tehdä muutakuin kuin ruikuttaa ja tuijottaa omaan napaan.

– Katsokaa Baltian maihin. Niiden väestä on karannut maailmalle neljäsosa, mutta niiden bruttokansantuote kasvaa kohisten.

Vaattovaara antaa neuvon omaa kohtaloaan pelkääville kunnille. On harjaannuttava ajattelemaan uudella tavalla ja unohdettava kriisikuntamärehtiminen.

– Olkaa optimisteja! Olkaa ylpeitä paikallisista erityispiirteistänne ja vahvuuksistanne. Nuoret ja myös ne kunnan uudet yrittäjät tarvitsevat uskoa tulevaisuuteen. He tarvitsevat hyvän syyn tulla, asettua ja jäädä omaan kuntaanne.

Jutun kirjoittaja on oikeustoimittaja ja varatuomari.

Hän on seurannut työkseen Suomen kunta- ja aluehallintouudistuksia yli 35 vuotta.

Ministeri Purra herätteli kuntapäätäjii

Teksti Ari Mölsä

Valtiovarainministeri **Riikka Purra** (ps.) muistuttaa, että kunnat ovat yritysten kasvualusta.

Purra puhui Suomen Yrittäjien perinteisessä Kunnallisjohdon seminaarissa.

Jyväskylässä pidettävässä seminaarissa on kaikkiaan 1 200 osallistujaa: 700 kuntajohtajaa ja 500 yrittäjää.

Purra ei jättänyt yleisöään kylmäksi. Hänen viestinsä kuntapäätäjille on selvä.

- Talouskasvu ja innovaatiot eivät synny tyhjiössä. Te rakennatte uuden nousun omissa arjessanne.

- Kuntien rooli koulutuksessa, työllisyyden vahvistamisessa, kaavoituksessa ja yritysten toimintaedellytysten luomisessa muutoinkin on ratkaiseva.

Kunnat kahteen kastiin

Tulisieluisista puheistaan tunnettu Purra sai yleisönsä nikottelemaan tälläkin kertaa.

Hän nosti kissan pöydälle. Hänen mukaansa läheskään kaikissa Suomen kunnissa elinvoimaisuus ei ole sillä tasolla mitä odottaa sopisi. Kuntakenttä kaipaa siis pikaista rakenteellista uudistusta.

- Nykyistä kuntarakennetta tehtävineen ja velvoitteineen ei yksinkertaisesti ole mahdollista ylläpitää tässä väestöllisessä ja taloudellisessa tilanteessa.

Kuntien pakkoliitoksia Purra ei kuitenkaan kannata. Niistä kun on saatu huonoja kokemuksia ihan liikaa.

- Itse olen hahmotellut mallia, jossa meillä olisi vahvoja ydinkuntia tietyillä velvollisuuksilla, ja niiden ympärillä asukkailla tärkeitä identiteettikuntia, joilta ei vaadittaisi samoja velvoitteita.

Hallitus ahkeroi

Ministeri Purra sanoi, että uuden kasvun syöttämiseksi hallitus panostaa vahvasti yrityksiin ja yrittäjyyteen.

- Suomessa yrittämisen on oltava kannattavaa, ja siksi yritysvero-rotusta kevennetään laskemalla yhteisövero 18 prosenttiin vuonna 2027.

- Tämän lisäksi YEL-järjestelmää korjataan joustavammaksi ja yrittäjävähennystä korotetaan 5,5 prosenttiin.

Ministerin mukaan hallitus vahvistaa kotitalouksien ostovoimaa keventämällä työn verotusta tällä vaalikaudella lähes 1,8 miljardilla eurolla.

Myös julkisen talouden kipeät sopeutustoimet jatkuvat.

- Vastuulliseen taloudenpitoon kuuluvat tässä ajassa myös sopeutustoimet ja leikkaukset, ja ne tulevat jatkumaan vielä pitkään.

- Samaan aikaan tehtävien kasvutoimien ja esimerkiksi merkittävien puolustuspanostusten kasvattaminen ikääntyvässä yhteiskunnassa ovat haaste, mutta täysin tehtävissä, kunhan poliittinen kantti riittää.

EU on unelias

Valtiovarainministeri Purra arvosteli kovin sanoin Euroopan unionin kasvupolitiikkaa.

Hänen mukaansa EU:n valtava osaamis- ja 500 miljoonan kuluttajan sisämarkkinat valuvat hukkaan pirstaleisen sääntelyn ja yhtenäisten pääomamarkkinoiden puutteen vuoksi.

- Eurooppalainen järjestelmä on keskittynyt liian pitkään riskien hallintaan ja vanhan kakun jakamiseen uuden luomisen sijaan. Tämän vuoksi innovatiivisimmat yrityksemme pakkaavat laukunsa ja suuntaavat

rahoituksen perässä Yhdysvaltoihin.

Purra vaatiikin, että EU:n on purettava byrokraatiaansa ja vapautettava pääomavirtoja varhaisen vaiheen riskipääoman takaamiseksi.

- EU:sta on tullut maailmanmestari sääntelyssä, mutta luokaton suorittaja innovoinnissa - uutta tekniikkaa säännellään usein ennen kuin alalle on syntynyt yhtäkään merkittävää yritystä.

- Eurooppa on jäämässä vaaralliseen loukkuun: olemme liian kallis kilpailemaan Aasian kanssa hinnoilla, mutta liian jäykkä kilpailemaan Yhdysvaltojen kanssa innovaatioilla.

Talouskasvu ja
innovaatiot eivät synny
tyhjiössä.

Aurora Innovationin kaupallinen johtaja Antti Luoto, avainasiakaspäällikkö Noora Fischer ja maajohtaja Miika Salo kertovat keinoista, joilla voi vahvistaa sote-palveluita.

ATK-päivillä historiallinen osallistujamäärä

Sosiaali- ja terveydenhuollon tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa Helsingin Messukeskuksessa.

Teksti ja kuvat Jouni Lampinen

ATK-PÄIVÄT

Järjestettiin tänä vuonna 25.-27.5.

Vuodesta 1975 lähtien järjestetty

Järjestelyistä vastasi Finnish Consulting Group

Paikalla oli reilut 130 näyttelleasettajaa

Sosiaali- ja terveydenhuollon ATK-päivät keräsi alan ammattilaisia toukokuun lopulla Helsingin Messukeskukseen.

ATK-päivät on säilyttänyt tietojenkäsittelyn historiaa huokuvan nimensä, mutta tapahtuman sisältö edusti tälläkin kertaa tuoreinta digitalisaation ajankohtaisinta kärkeä.

– ATK-päivät sujuivat oikein mukavasti. Meillä oli ennätysmäärä osallistujia, yli 2 500, iloitsi FCG:n näyttelyvastaava **Roosa Rundqvist**.

Tapahtumasta saadun palautteen perusteella palaset loksahdivat paikoilleen Helsingin Messukeskuksessa, Rundqvist vahvisti.

– Päivien aikana näyttelleasettajaryityksillä oli aidosti paikka, missä pääsee kohtaamaan. Näyttely ei ollut erillinen osa tapahtumaa, vaan ohjelma pyöri näyttelyn ympärillä.

Loistavia tilaisuuksia

ATK-päiville näyttelleasettajana osallistunut Visus Health Oy:n perustaja ja lääkäri **Juhani Junnilla** pohti tapahtuman aikana terveydenhuollon nykytilaa.

– Hyvinvointialueet ovat valtavassa puristuksessa.

Samalla Junnilla näki jopa loistavia mahdollisuuksia hyödyntää innovaatioita ja uutta teknologiaa.

– Hyvinvointialueilla tehdään paljon sellaista työtä, joka ei liity suoraan potilaan hoitoon. Lääkärin työajasta kuluu pahimmillaan 30–50 prosenttia johonkin muuhun, esimerkiksi kirjaamiseen ja tilastointiin.

Junnilla on kehittänyt ohjelmistorobotin, joka hoitaa lääkäreitä kuormittavia kirjauksia.

Työkalut muutokseen

Muutostarve on vahva, näki myös Aurora Innovationin maajohtaja **Miika Salo**.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kasvaneet kustannukset pakottavat pohtimaan uusia keinoja, Salo arvioi.

Aurora Innovationin kaupallinen johtaja Antti Luoto lisäsi, että ATK-päivät on mahdollisuus tavata jo olemassa olevia asiakkaita ja uusia asiakkaita.

– Tarjoamme työkaluja, joilla muutosta viedään eteenpäin.

Aurora Innovation on luonut ratkaisuja muun muassa potilaskontaktien hallintaan.

Näköalapaikka Helsingissä

Vitec Raisoft Oy:n laatu- ja kehityspäällikkö **Markus Ketola** kertoi ATK-päivien vahvistavan sote-alan osaamista Suomessa.

– Tällä voi nähdä, mitä tällä toimialalla tapahtuu. Mukana on paljon asiantuntijoita ja yrityksiä. Suomessa on tosi laajaa osaamista ja hyviä innovaatioita.

Ketola luottaa siihen, että terveysteknologiasta voi kehittyä merkittävä vientituote Suomelle.

Suomi tarvitsee uusia tuotteita ja toimintatapoja myös omaan käyttöön.

– Vahvasti uskon, että löytyy tehostavia ratkaisuja, joilla voidaan esimerkiksi parantaa hoitajien työkuormaa ja vapauttaa aikaa hoitoon.

Vitec Raisoft tunnetaan muun muassa toimintakykyarviointiin liittyvästä sovelluksesta.

Hyvinvointialueet ovat valtavassa puristuksessa.

Mallit muuttuvat

ATK-päivien monipuoliseen tarjontaan kuului tänäkin vuonna Suomen johtavien asiantuntijoiden esityksiä.

Yksi tapahtuman esiintyjistä oli Helsingin kaupungin toimialajohtaja **Juha Jolkkonen**. Hän linjasi, että muutosta on johdettava ja työntekijöiden on sitouduttava siihen.

– Se vaatii, että toimintamallit muuttuvat ja ihmiset ovat siinä mukana.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja korosti tiedon jakamisen ja omaksumisen merkitystä digitalisaation ja tekoälyn

viitoittamalla tiellä.

– Pitää arvioida, mikä toimii ja mikä ei.

– On oltava valmis muuttamaan linjauksia. Kaikkea ei voi tehdä yhtä aikaa. Tämä koskee myös digitalisaatiota ja tekoälyä. Pitää tehdä valintoja.

Mielikuvissa Helsinki saattoi olla aiemmin arrogantti, ylimielinen, sellainen, joka ei kiinnostu muiden tekemisestä, vaikka siitä voisi oppia.

– Että mikään ratkaisu, minkä joku on tehnyt Kainuussa, ei toimi Helsingissä. Se ajattelu on pitänyt unohtaa. Mekin rohkeasti tai röyhkeästi pöllitään, jos joku muu on tehnyt jotain hyvää, Jolkkonen jatko.

– On selvää, että näitä pitää jakaa. Tämä on yhteistä tekemistä meille, jotka olemme mukana julkisessa järjestelmässä. Ymmärtääkseni käytämme sitä samaa lompakkoa, yhteisiä veroreuroja.

Monipaikkaisuus on mahdollisuus, ei välimuoto

Monipaikkaisuus muuttaa tapaa, jolla asumme, teemme työtä ja kiinnitymme paikkoihin. Kunnissa tämä ei ole tulevaisuutta vaan arkea. Parhaimmillaan vapaa-ajan asukkaat moninkertaistavat väestömäärän.

Suomalainen käsitys asumisesta ja paikkasidonnaisuudesta on murroksessa. Enää ei ole itsestään selvää, että ihminen asuu, työskentelee ja elää arkeaan yhdessä ja samassa paikassa ympäri vuoden. Monipaikkaisuudesta on tullut yhä useammalle normaali tapa elää.

Tämä kehitys näkyy erityisen selvästi kunnissa, joissa vapaa-ajan asumisella on vahva rooli. Monipaikkaiset asukkaat viettävät osan vuodesta toisella paikkakunnalla, mutta käyttävät silti palveluita, liikkuvat alueella ja osallistuvat myös monissa määrin paikalliseen elämään. He eivät ole vain vierailijoita, mutta eivät välttämättä myöskään perinteisessä mielessä vakituksia asukkaita.

PERINTEISESTI KUNNAT ovat rakentaneet toimintansa ja tulevaisuuden suunnitelmansa vakituisen väestön varaan. Väestötilastot, muuttoliike ja syntyvyys ovat ohjanneet päätöksentekoa. Nyt rinnalle tarvitaan laajempi ymmärrys siitä, ketkä kuntaa todellisuudessa käyttävät ja elävät siinä arkea. Monipaikkaisuuden vaikutuksia voidaan nykyisin mitata mm. mobiilidatalla. Se kertoo hyvin, kuinka pitkään alueella viivytään ja milloin kuormitus kasvaa ja missä syntyy kysyntää. Sillä voi ohjata palvelujen mitoitusta ja parhaimmillaan myös vaikuttaa siihen, miten valtionhallinnossa ymmärretään kuntien todellinen väestöpohja ja rahoitustarpeet.

Samaan aikaan digitaalinen infrastruktuuri nousee yhä keskeisemmäksi osaksi kunnan elinvoimaa. Monipaikkaisuus ei ole vain vapaa-ajan ilmiö. Etätyön yleistyminen, työn murros ja arvojen muutos ovat irrottaneet asuimista työpaikasta. Yhä useampi valitsee oleskelupaikkansa sen perusteella, missä viihtyy. Luonto, tilan tunne ja rauha ovat nousseet monille keskeisiksi valintatekijöiksi.

Tämä luo kunnille uudenlaisen mahdollisuuden. Monipaikkaiset asukkaat tuovat alueelle ostovoimaa, elinvoimaa ja usein myös osaamista. He voivat olla potentiaalisia työntekijöitä, yrittäjiä tai aktiivisia toimijoita yhdistyksissä ja yhteisöissä. Samalla he voivat toimia myös kunnan epävirallisina lähettinä omista verkostoistaan.

Mahdollisuus ei kuitenkaan toteudu itsestään. Keskeinen kysymys on, miten hyvin kunnat tunnistavat monipaikkaiset asukkaat ja ottavat heidät mukaan. Tavoitavatko viestintä ja palvelut heidät? Onko osallistumisen tapoja, jotka eivät edellytä ympärivuotista läsnäoloa? Nähdäänkö heidät aidosti osana yhteisöä?

MONIPAIKKAISUUS HAASTAA perinteisen "asukas vai ei asukas" -ajattelun. Tulevaisuudessa yhä tärkeämpää on ymmärtää kuntien käyttäjäkuntaa laajemmin ja rakentaa osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia myös niille, jotka eivät ole kirjoilla kunnassa ympäri vuoden.

Monipaikkaisuus ei siis ole välitila kahden paikan välillä. Se on pysyvä osa uudenlaista elämäntapaa ja kunnille mahdollisuus, johon kannattaa tarttua.

Maarika Kasonen on Heinäveden kunnanjohtaja.

Monipaikkaiset asukkaat tuovat alueelle ostovoimaa, elinvoimaa ja usein myös osaamista.

Ulkokorispaikka on syntynyt kaupunkilaisten toiveista. Salla Hemminki kokeilee osumatarkkuuttaan koripallolla.

Alajärvellä tapahtumat ovat iso osa liikuntapalveluja

Alvar-tintti juoksee urheilukentällä ja heiluttelee tervehdyksen kaupunkiin tulijalle. Iloinen lintuhahmo on sijoitettu tienvarren mainoskylttiin jo reilusti ennen Alajärven keskustaa.

Teksti ja kuvat Anssi Leppänen

Liikuntakoordinaattori Salla Hemminki tuottaa neuvontapalveluja ja tapahtumia. Hyvinvointisuunnittelija Janika Mäkelä antaa työlle oman tuken.

Alajärven kaupungin liikuntakoordinaattori **Salla Hemminki** lainaa koripallon kouluikäisiltä kaupunkilaisilta kuvauksia varten. Korisukka heilahtaa pallon sujahtaessa koriin ja hetken kuluttua pallo palautuu iltapäivän aurinkoisia tunteja liikuntapaikalla viettäville nuorille. Mutkattoman luonnollinen ja rento hetki tuntuu kuin yleiskuvalla Alajärven kaupungin liikuntapalveluista. Kaupungissa tapahtuu paljon ja on tekemisen meininki. Salla Hemmingin työtä on liikuttaa ja tarjota mahdollisuuksia liikkumiseen.

Alajärvellä käytettiin vuonna 2024 liikuntapalveluihin 266 euroa asukasta kohti. Luku on selvästi valtakunnan keskiarvoa korkeampi. Kuntaliiton tilastojen mukaan kunnat nimittäin käyttävät liikuntapalveluihinsa 149 euroa asukasta kohti. Pienimmillään suomalaiskunnat käyttävät liikkuttamiseen rahaa tilaston mukaan muutamia kympejä. Erot ovat siis melkoisia. Summat on laskettu nettokäyttökustannuksina jokaista kunnan asukasta kohden. Ne kuvaavat siis kohtuullisen hyvin summaa, jonka kunta sijoittaa liikuntapalveluihin verorahaa jokaista asukasta kohti. Summasta

on laskettu pois mahdolliset poistot ja muut tulot. Täysin vertailukelpoisia summat eivät keskenään ole, mutta antavat jonkinlaisen yleiskuvan.

Tiivis organisaatio

Mitä käytetyllä rahalla sitten saa? Infran ylläpitäminen tietenkin vie oman osansa kuluista. Siihen on haastavaa vaikuttaa. Sen sijaan varsinaisen liikunnan järjestämisessä kustannuksien kohdentaminen oikeisiin asioihin on mahdollista.

Organisaation pyörittämisen sijaan rahat halutaan kohdentaa Alajärvellä toimintaan. Kaupungissa pyritään järjestämään paljon mahdollisimman monelle sopivia liikuntatapahtumia. Ne eivät tarvitse syntyäkseen työryhmiä.

– Sisällön tuottaa yksi henkilö, toteaa hyvinvointisuunnittelija **Janika Mäkelä** ja nyökkää hymyillen Salla Hemminkiä kohti.

Siinä ne resurssit vaikuttavat olevan pääpiirteissään, yhdellä jalkaralla. Todellisuudessa moni toimija on mukana tekemässä

liikuntapalveluja, eikä kaikki järjestäminen suinkaan ole yksillä harteilla. Kansalaisopisto ja urheiluseurat muiden muassa tuovat oman panoksensa tapahtumiin ja palveluihin. Kaupungin tehtävänä on koordinoita järjestelyjä hyvässä yhteistyössä. Hemmingin työtä onkin pitää pyörät pyörimässä, levittää liikkunnallista elämäntapaa ja kuunnella kaupunkilaisten toiveita.

Myös tienvarsikyltissä vilkuttelevalla Alvar-tintillä on tärkeä rooli liikuntaan innostajana. Maskotti vierailee usein kaupungin liikuntatapahtumissa. Mäkelän mukaan tintistä onkin tullut kaikkien tapahtumien vetonaula. Pehmohahmoa on helppo lähestyä.

– Meille halutaan tapahtumiin ihmisiä ja me halutaan, että tintti on toivottamassa heitä tervetulleiksi. Lapset tykkää ja joskus aikuisetkin halailee, kuvailee Salla Hemminki Alvar-tintin suosiota.

Sinitiaainen valikoitui hahmoksi yleisöäänestyksessä. Niinikään yleisöäänestyksellä valittu nimi juontaa juurensa kaupungissa nuoruusvuosinaan asuneeseen arkkitehti **Alvar Aaltoon**. Alvar-tintin hahmon on piirtänyt taiteilija **Seppo Leinonen**.

Kampanjat liikkuttavat

Alajärven filosofia tuntuu olevan, että liikunta kuuluu kaikille. Työikäisten hyvinvointia ja työkykyä pyritään pitämään yllä tarjoamalla paitsi liikuntamahdollisuuksia myös liikuntaneuvontaa. Toki neuvontapalvelut ovat avoimet kaikille ikäryhmille. Ihmisiä pyritään aktivoimaan myös erilaisilla kampanjoilla. Niillä on pyritty innostamaan ihmisiä niin uinnin, pyöräilyn kuin hiihdonkin pariin.

Yleisövuorot ovat matalan kynnyksen mahdollisuus liikkua. Salla Hemminki pitää niitä erittäin tärkeänä. Esimerkiksi pallohallilla on talven ajan kolmesti viikossa kävelyvuoro. Kävelylle helppo lähteä vaikka lastenvaunujen kanssa miettimättä loskaa, lämpötilaa tai pimeyttä. Kesäksi vuorot siirtyvät ulkokenkälle ja sosiaalisuus kävelylenkkeilyssä säilyy. Myös jäähallissa yleisö pääsee vapaasti omalle vuorolleen kerran viikossa.

Palveluja pyritään tarjoamaan mahdollisimman hyvin myös kuntaliitoksessa osaksi Alajärveä tullee Lehtimäelle. Toiveita kuullaan ja esimerkiksi neuvontapalveluja järjestetään. Toki Janika Mäkelä myöntää, että iso osa harrastepaikoista, esimerkiksi suurimmat, sijaitsevat Alajärven keskustassa. Kokemukset kuitenkin osoittavat, että lopulta siirtymämatka voi olla yllättävän merkityksetön, kun puhutaan ihmisten omasta hyvinvoinnista ja palvelut ovat kunnossa.

Vahvat perinteet

Liikuntapalvelut kirjoittaa myös palautetta ja saa kaupunkilaiset avaamaan sanaisen arkkunsa. Janika Mäkelän mukaan liikunta ja liikuntapaikat herättää valtavasti keskustelua, enemmän kuin moni muu asia.

Iso osa yleisöltä tulevista toiveista liittyy tapahtumiin. Niitä toivotaan lisää. Kaupungin rooli tunnutaan koettavan nimenomaan mahdollistajaksi. Toki yleisöltä tulee kaupungille toiveita myös liikuntapaikkoihin tai aukioloaikoihin liittyen. Liikuntapaikat ovat pääosin hyvässä kunnossa. Kaupungista löytyy tänä vuonna 13 vuotta täyttänyt uimahalli, kuntosaleja, monitoimihalli, tennishalli, padelhalli ja lähiliikuntapaikkoja. Osa liikuntapaikoista on yksityisiä ja osa kaupungin omistuksessa.

– Toinen toistamme tukien on kyllä rakennettu mahtava lii-

Alvar-tintti toivottaa urheilullisesti vieraan tervetulleeksi Alajärvelle.

kuntapaikkaverkosto, kehuu Hemminki yksityisten toimijoiden ja kaupungin välistä yhteistyötä.

Salla Hemminki sanoo paikkakunnalla olevan vahvat liikunta- ja urheiluperinteet. Niiden koetaan kuuluvan kaupungin henkiseen ilmapiiriin.

Perinteistä puhuttaessa Alajärvellä ei voi olla sivuuttamatta pesäpalloa. Sillä on vahva asema paikkakunnalla. Tänä päivänä joukkuelajeista myös ainakin jalkapallo, salibandy ja jääkiekko voivat kaupungissa hyvin.

Vahingossa liikkuttamista

Vaikka liikunnan vetovoima on Alajärvellä vahva, kaikki eivät liikutakaan innostu. Tätä asiaa Mäkelä ja Hemminki ovat työssään pohtineet. Ratkaisua sohvanpohjalle majoittuneen väen houkuttelemiseksi liikunnan pariin ei Alajärvelläkään ole vielä löytynyt. Asia huolettaa, koska liikunta on tehokas keino ylläpitää toimintakykyä.

– Ennen kaikkea olemme huolissamme niistä kaikista liikkumattomista ja syrjäytymisvaarassa olevista, pohtii Janika Mäkelä.

Lähiliikuntapaikkojen ja niiden helpon saavutettavuuden toivotaan toimivan kimmokkeena liikkua edes jonkin verran. Myös pelisilmää ja ehkä pientä viekkauttakin tarvitaan. Nauru täyttää tilan kun Mäkelä ja Hemminki toteavat liikkuttavansa ihmisiä vahingossa, mutta ilmeisen tarkoituksella.

Kaikki tapahtumat eivät aina varsinaisesti liity liikuntaan, mutta niihin uitetaan huomattomalla määrällä liikkunnallisia elementtejä. Mäkelä myöntää, että he ovatkin kovia järjestämään liikuntaa esimerkiksi nuorisopalvelujen tapahtumiin. Niissä ihmiset saattavat päätyä liikkumaan vahingossa.

– Järjestämme kesällä esimerkiksi toritapahtuman jonne saatetaan hankkia pomppulinna. Ja kappas vaan, me saadaan hirveä kasa hikisiä lapsia, kertoo Mäkelä esimerkin.

Hemminki jatkaa pitävänsä yhteistyötä esimerkiksi juuri nuorisopalvelujen kanssa tärkeänä. Kyse on mahdollisuuksien luomisesta. Kynnys kokeilla vaikka lumikenkäilyä, retkiluistelua tai jotain muuta lajia halutaan pitää matalana ja siksi lajeja viedä erilaisiin tapahtumiin. Kerran kokeiltu laji saattaa innostaa ja muuttua harrastukseksi.

”
Meille halutaan tapahtumiin ihmisiä ja me halutaan, että tintti on toivottamassa heitä tervetulleiksi. Lapset tykkää ja joskus aikuisetkin halailee.

Ulkokentät kuntoon

Liikunta elää trendeissä. Välillä lajit nousevat ja hiipuvat eri paikkakunnilla eri tahtiin. Tämä tuottaa kunnille myös paineita miettiä, minkä lajien olosuhteisiin halutaan panostaa. Selkeitä, uusien paikkojen rakentamista vaativia trendilajeja ei tällä hetkellä Alajärvellä ole nousemassa. Skeittiparkki, ulkokorispaikka ja kaikenlaista muuta kohtuullisen kokoista rakentamista on kaupungissa viime vuosina tehty sen mukaan mitä ihmiset toivovat. Tuntosarvet pitää olla herkkänä koko ajan. Sen sijaan suuret investointitarpeet kaupungissa kohdentuvat perinteiseen infraan. Sen kuluminen kovassa käytössä asettaa omat haasteensa. Kerran rakennettu ei kestä ikuisesti.

Kesällä remonttiin menevät koulukeskuksen ulkokentät. Niille rakentuu pesäpallokentät kaikentasoisille pelaajille. Samalla parannetaan alueen viihtyisyyttä ja turvallisuutta muun muassa liikennejärjestelyjen suhteen. Myös Alajärven ankkureiden kotikenttänä toimivan pesäpallostadionin hiekkatekonurmi kaipaa lähivuosina uusimisen. Kaupungin uimahallin 13 vuoden ikä antaa myös jo viitteitä siitä, että uudistamiseen sielläkin on jossain vaiheessa varauduttava. Suurelta kuulostavat hankkeet ovat osa kuntatalouden normaalia kiertoa.

Ennen kaikkea investoinneissa on kyse paikkojen päivittämisestä nykypäivään ja uusien mahdollisuuksien luomisesta. Liikuntapaikat ovat pitkäikäisiä investointeja ja vuosien varrella tarpeet

Ja kappas vaan, me saadaan hirveä kasa hikisiä lapsia

voivat vaihdella. Siksi uudistuksissa ei riitä korjaaminen alkuperäiseen tasoon. Esimerkiksi Janika Mäkelä nostaa jo mainitun koulukeskuksen kenttien remontin. Täysin uutena elementtinä paikka saa miesten pesäpallokentän juniorikentän ja naisten kentän lisäksi. Kenttien käyttöasteet ovat Alajärvellä olleet korkeita ja uudella kentällä halutaan helpottaa vuorojen löytymistä mahdollisimman monelle. Lajin kehittymisen ja säilymisen ei

Keskellä arkea

siis ainakaan haluta hyittyvän olosuhteiden puutteisiin. Kaikessa uudistamisessa pyritään mieluummin lisäämään mahdollisuuksia kuin vähentämään niitä.

Liikuntapalvelut eivät ole vain lenkkipolkujen, hallien ja kenttien ylläpitämistä. Ne ovat myös innostusta, markkinointia, sopeutumista ja ideointia. Liikuntapalvelut ovat osa arkea ja sen sujumista. Liikuntapalvelut ovat saavutettavuutta.

Kotimatkalta lähtiessäni heilautan kättäni jo tutuksi tulleelle Alvar-tintille, joka mainostaulussa hyvästelee kaupungissa käyneet. Mietin samalla näkemääni. Nuoret nauttimassa auringosta koripalloa pelaten ja keskustellen. Äiti tuomassa pienempiä lapsia kentälle liikkumaan, seniori uimahallin altaassa. Kaikilla heillä on halu ja into liikkua. Kaikki edustavat erilaisia väestöryhmiä. Kaikille löytyy omaan arkeen ja tarpeisiin sopiva ratkaisu. ■

Vaikka luottamus horjuisi, kunnanjohtajaa ei voida kohdella kuin työrukkasta

Kunnanjohtaja on kunnan ylin viranhaltija (kuntalaki 410/2015, 38.3 §), joka toimii julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaansa eli kuntaan nähden (kuntalaki 41 §).

Julkisoikeudellisen palvelussuhteen osapuolet eivät ole tasa-arvoisessa asemassa suhteessa toisiinsa, mikä tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että kunnan asianomaisella viranomaisella on toimivalta päättää kunnanjohtajan oikeudellisesta asemasta ja tehtävistä voimassa oleva lainsäädäntö huomioiden.

Tämä ei silti tarkoita, että kunnanjohtajaa voitaisiin kohdella kuin työrukkasta.

VIIME AIKONA ERI FOORUMEISSA on käyty vilkasta keskustelua kunnanjohtajaa kohdistuvasta luottamuspulasta, mikä johtunee yhtäältä siitä, että hallintotuomioistuimet ovat kumonneet useampia irtisanomista koskevia päätöksiä lyhyellä aikavälillä. Toisaalta aktiivinen keskustelu johtunee siitä, että luottamuspu-
latapauksia on parhaillaan vireillä useamassa kunnassa. Eikä mikään ihme, onhan luottamuspuolatilanteessa kyse kunnan hallintoa pahimmillaan halvaannuttavasta kriisitilanteesta.

Aihe on nostettu näkyvästi esille myös Kuntalehdessä, jossa aiheeseen otti tuoreeltaan kantaa Kuntaliiton lakiasianjohtaja **Juha Myllymäki**. Hänen mukaansa kunnalla ei ole velvollisuutta esittää erityisiä virheitä, jos kunnanjohtaja halutaan irtisanoa luottamuspu-
lan perusteella.

Pidän näkemystä huolestuttavana kahdesta syystä. Ensinnä siksi, että pelkkä luottamuksen menettäminen ei väitöstutkimukseni perusteella riitä perusteeksi päättää kunnanjohtajan virkasuhdetta kuntalain 43 §:n perusteella. Luottamuspu-
la on alkujaan nimenomaisesti kunnanjohtajille räätälöity erityinen irtisanomisperuste, jonka käsittelyyn sovelletaan kuntalakia ja täydentävänä viranhaltijalakia (304/2003) ja hallintolakia (434/2003).

KUNTALAISIA SÄÄDETYLLÄ LUOTTAMUSPULALLA tarkoitetaan tutkimukseni perusteella sellaista kunnanjohtajan taitoon ja (tai) käytökseen liittyvästä syystä tai syiden muodostamasta kokonaisuudesta aiheutunutta tilannetta, jossa kunnanjohtajalla voidaan osoittaa olevan ongelmia suoritua hänelle asetetuista tai määrättyistä tehtävistä tai jonka perusteella kunnanjohtajan voidaan osoittaa oman käyttöksensä perusteella olevan soveltumaton johtamansa kunnan johtajaksi.

Luottamuspu-
lan ydin on siinä, että sen tulee aiheutua kunnanjohtajasta. Kuntalaki ei edellytä virkavelvollisuuksien laiminlyöntiä tai rikkomista, mutta luottamuspu-
lan tulee johtua kunnanjohtajan toiminnasta kunnan johtajana, ja se tulee osoittaa todelliseksi asiaa koskevassa käsittelyssä.

Tämä tarkoittaa sitä, että luottamuspu-
lan johtaneet syyt on voimassa olevan oikeuden mukaan selvitettävä (kuntalaki 35 §, 43 §) ja yksilöitävä (hallintolaki 31 §), kunnanjohtajaa on kuul-
tava riittävästi ja asianmukaisesti (kuntalaki 43 §, hallintolaki 34 §), ja irtisanomista koskeva päätös on perusteltava (hallintolaki 45 §).

VAIKKA VALTUUSTOLLA ON IRTISANOMISTA koskevassa päätöksenteossa kiistatta harkintavaltaa, on hyvä muistaa, että luottamushenki-

löt toimivat tehtävässään virkavastuulla (Suomen perustuslaki 731/1999 118 §, kuntalaki 85 §, 1484/2016) ja valtuuston toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia (perustuslaki 2.3 §). Lisäksi valtuuston toimintaan sovelletaan hallinnon oikeusperiaatteita (hallintolaki 6 §), jotka rajoittavat sen harkintavaltaa.

Tutkimukseni perusteella valtuustolla ei lopulta ole kovinkaan laajaa harkintavaltaa asiassa. Jos luottamus kunnanjohtajaa kohtaan on menetetty, valtuuston tulee arvioida, täytyvätkö kuntalain 43 §:n tarkoittaman luottamuspu-
lan edellytykset, ja onko asiaa selvitetty riittävästi ja asianmukaisesti.

Mikäli kuntalain tarkoittaman luottamuspu-
lan edellytykset täytyvät ja valmistelu on suoritettu asianmukaisesti, valtuustolla on toimivalta irtisanoa kunnanjohtaja kuntalain 43.3 §:n edellyttämän kahden kolmasosan enemmistön päätöksellä. Tämän ohella valtuusto voi myös päätyä siihen, ettei kunnanjohtajaa irtisanoa, mikä on toki varsin harvinaista.

KUNNANJOHTAJAN OIKEUSTURVAN NÄKÖKULMASTA pidän tärkeänä täsmentää, että voimassa olevan oikeuden mukaan kunnanjohtajaa ei saa irtisanoa minkä tahansa luottamuksen menettämisen perusteella.

Toiseksi pidän Kuntaliiton näkemystä luottamuspu-
lan huolestuttavana siksi, että kyse on Suomen kuntien ja kaupunkien etujärjestöstä, jonka viesti on kunnille merkityksellinen. Mikäli etujärjestö viestii, että yksilöimätön luottamuksen menettäminen soveltuu kunnanjohtajan irtisanomisperusteeksi, on se omiaan ruokkimaan vastaavanlaisen kannan lisääntymistä myös kuntakentällä. Tämä voisi johtaa irtisanomistapausten lisääntymiseen kunnissa, ja tarkoittaisi pahimmillaan paluuta vuoden 1976 kunnallislain (953/1976) aikaan, jolloin luottamuspu-
lan johtaneita syitä ei ilmoitettu irtisanottavalle kunnanjohtajalle lainkaan. Tämä voisi puolestaan johtaa hallintotuomioistuinten kuormittamiseen, koska irtisanotut kunnanjohtajat valittaisivat entistä varmemmin (ja perustellusti) irtisanomista koskevasta päätöksestä hallinto-oikeuteen oikeus-
turvaansa vedoten. Tämä ei olisi kenenkään edun mukaista, ei kunnanjohtajan eikä kunnan. Ehkä Kuntaliiton olisi perusteltua täsmentää kantaansa.

LOPUKSI ON SYYTÄ TÄSMENTÄÄ, että myös ”normaali” viranhaltija voidaan irtisanoa virkasuhteesta viranhaltijalain 35 §:n tarkoittaman luottamuspu-
lan perusteella. Kyse on kuitenkin eri luottamuspu-
lan kuin, mistä säädetään kuntalain 43 §:ssä. Viranhaltijalain 35 § nimitään edellyttää, että luottamuspu-
lan johtuu virkasuhteesta, laista tai määräyksistä johtuvien, virkasuhteeseen olennaisesti vaikuttavien velvoitteiden vakavasta rikkomisesta tai laiminlyönnistä, minkä työnantaja on myös velvollinen osoittamaan.

Tilannetta arvioitaessa on huomioitava työnantajan ja viranhaltijan olosuhteet kokonaisuudessaan.

SAANAREETTA VIRIKKO
OTT, hallinto-oikeuden projektitutkija

A PART OF ADMINISTER GROUP

mitä kunnat

mitä kunnat oikeasti tarvitsevat?

mitä kunnat tarvitsevat palkkahallinnolta?

mitä kunnat tarvitsevat taloushallinnolta?

Sarastia

Olemme Suomen johtava talous- ja palkkahallinnon kumppani kunnille ja hyvinvointialueille.

sarastia.fi

Kunnan- ja kaupunginjohtajan irtisanomiskynnystä on nostettava

Kaupungin- ja kunnanjohtajan työstä pitkän kokemuksen omaavat Janne Laine, Marketta Kitkiöjoki ja Risto Alaheikka ottavat kriittisesti kantaa kommentteihin, joita Kuntaliiton lakiasiaintohtajan Juha Myllymäki esitti Kuntalehden jutussa.

Kuntaliiton lakiasiaintohtaja **Juha Myllymäki** näkee, että yleisesti hyväksytään kunnanjohtajia koskehtavan matalampi irtisanomiskynnys kuin muita viranhaltijoita.

– Sen vastapainona on eroraha ja kunnanjohtajan on hyväksyttävä se, että hänet voidaan irtisanoa muita matalammalla kynnyksellä. Ylivoimaisesti suurin osa kunnanjohtajista hyväksyy tämän. Kunnanjohtaja tietää pelin hengen, Myllymäki sanoo Kuntalehden haastattelussa.

Lakiasiaintohtaja Myllymäki tarkoittaa käytännössä siis sitä, että suurin osa kunnanjohtajista ymmärtää lähteä hiljaa takavemmalle, kun "viikate heilahtaa", mutta emme sitä ole ymmärtäneet.

KUNNANJOHTAJAN IRTISANOMISEEN pitää olla asialliset ja riittävän painavat syyt myös niissä tilanteissa, joissa valtuusto punnitsee hänen asemaansa.

Pitäisikö kunnanjohtajan hyväksyä, että hänet voidaan irtisanoa jopa mielivaltaisain ja tekaistuin perustein?

Hyväksyä ilman vastaväitteitä, että hän menettää maineensa jouduttuaan syystä tai toisesta joidenkin henkilöiden epäsuosioon ja jopa henkilökohtaisten pyrkimysten välikappaleeksi, kun joku tai jotkut henkilöt yrittävät edistää omaa uraansa tai muita intressejään.

Silkka kateuskin voi toimia käyttövoimana ja saa jotkut ihmiset käyttäytymään epäasiallisesti.

Meistä kaikista on vuosien varrella laskettu liikkeelle mitä uskomattomampia tarinoita ja väitteitä.

Kunnan- tai kaupunginjohtajan irtisanomiskynnystä pitääkin nykyisestä nostaa.

Viemällä irtisanomisemme hallinto-oikeuksien punnittavaksi

olemme samalla tehneet työtä sekä nykyisten että tulevien kaupungin- ja kunnanjohtajien ja koko kuntajohtamisen asiallisuuden puolesta.

KUKA JÄRVEVÄ JA FIKSU ihminen enää jatkossa muuten hakeutuu tällaiseen virkaan, jossa voit joutua yhtäkkiä ja ennalta-arvaamatta julkisuuden valokeilaan ja jättämään työsi ilman todellista mahdollisuutta edes puolustautua?

Mekin olemme ihmisiä ja tällaiset tilanteet koskettavat myös läheisiämme.

Jos edessä on irtisanomisen seurauksena vielä paikkakunnalta muutto, sinut repäistään yhtäkkiä irti koko elämänpiiristäsi ja sosiaalisesta verkostostasi.

Tällaista ei suo tapahtuvan kenellekään kevyin perustein.

KUNNANJOHTAJA ON VIRKASUHTEESSA kuntaan ja meitä koskee virkavastuu niin rikosoikeudellisesti kuin vahingonkorvausvastuullisestikin. Kunnanjohtaja ei ole osakeyhtiölain mukaisessa toimitusjohtajana oleva toimitusjohtaja.

Kaikkia johtamissamme kunnissa on onnistuttukin esimerkiksi talouden vahvistamisessa ja myös hallinnon laillisuuden varmistamisessa.

Näiden tehtävien hoidossa voi helposti syntyä vastakkainasettelua, missä kuntajohtaja joutuu velvollisuuksiensa mukaisella tavalla toimimaan hyvin yksin kuntalaisten, sidosryhmien ja luottamushenkilöiden kritiikin keskellä.

Hakijoita toki aina löytyy johtopaikoille, mutta mitä jos tehtäviin pyrkivien taso alkaa laskemaan hyvien ja potentiaalisten hakijoiden alkaessa välttämään kaupungin- ja kunnanjohtajan tehtävää?

Se ei ole missään nimessä kuntalaisten ja yhteiskunnan etu.

JANNE LAINE
kaupunginjohtaja, Savonlinna, 2006–

MARKETTA KITKIÖJOKI
kunnanjohtaja, Sysmä, 2006 –

RISTO ALAHEIKKA
kunnanjohtaja, Luumäki 2021–2026

Kuntalehti julkaisee lukijoiden mielipidekirjoituksia ja kommentteja.

Kirjoitus voi olla pitempi 2500-3000 merkkiä tai nasakka kommentti + otsikko esimerkiksi maksimissaan 600 merkkiä.

Ota kantaa ajankohtaisiin aiheisiin, muiden kirjoituksiin tai tunnelmiin.

Kuntalehdessä kirjoitetaan kunnioittavasti

hyviä tapoja, journalistin ohjeita ja lakia noudattaen. Toki lehtemme lukijat valistuneina kansalaisina eivät muuta tarjoakaan.

Tervetuloa kirjoittamaan. Lähetä kirjoitus koko nimellä, tehtävällä tai tittelillä, mahdollisella puoluekannalla ja paikkakunnalla

varustettuna. Jos olet esimerkiksi valtuutettu, kerro puolueesi ja tehtäväsi.

Kirjoitukset lähetetään päätoimittajalle **tiina.ojutkangas@kuntalehti.fi**

Eduskunnan edustavuuden rapautuminen tulee estää

Satunnaisesti tulee eteen keskustelu kansanedustajien määrästä ja erityisesti, jotta olisiko sitä mahdollista tai jopa tarpeen laskea.

Nykyisessä eduskunnassa jo lähes joka kolmas edustaja on pääkaupunkiseudulta. Kun tähän lisätään ns. kasvukolmioon laskettavat Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa, nousee edustajien osuus jo lähes puoleen.

Nykyisellä kansanedustajien kokonaismäärällä pystytään ylläpitämään jonkinlaista edustavuutta myös muualta Suomesta. Kaakkois-Suomen vaalipiiri (Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kymenlaakso) menetti viime vaaleissa kaksi paikkaa, vuonna 2027 se säilyy nykyisessä 15:ssä, mutta 2031 tulee putoamaan taas.

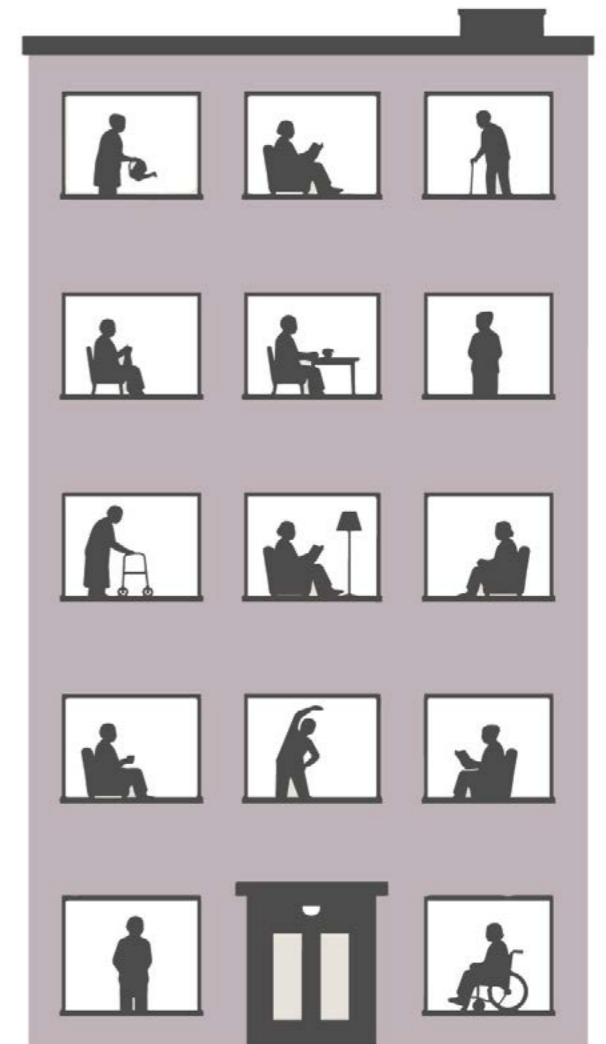
JOKAISTEN TULEVIEN VAALIEN JÄLKEEN eduskuntaan pääsee entistä enemmän edustajia, jotka saavat entistä pienemmältä maantieteelliseltä alueelta äänensä. Se tulee varmuudella näkymään myös tulevien hallitusten politiikoissa ja sen myötä eduskunnan päätöksissä.

Ne päätökset ottavat entistä huonommin huomioon koko Suomen tilanteen. Ja se ei ole Suomen etu eikä varsinkaan meidän kaltaistemme alueiden etu, jollainen esimerkiksi Kaakkois-Suomen vaalipiiri on.

VAIKKA KESKUSTELU EDUSTAJIEN MÄÄRÄSTÄ on varmasti houkutteleva aihe, on samalla tarkasteltava alueellista edustuksellisuutta. Itse asiassa se on merkittävästi tärkeämpi keskustelu kuin keskustelu edustajien kokonaismäärästä.

On kyse siitä, miten suurimman osan maantieteellistä Suomea ääni kuuluu kasvukeskusten voimistuvan vallan keskellä.

VESA KALLIO
Kansanedustaja (kesk.)

Vanhusten näkökulma on oltava mukana asuntorakentamisessa

Yhteiskunta toivoo laitoshoidokustannusten säästämiseksi vanhusten asuvan kotonaan mahdollisimman pitkään. Sitä toivovat vanhuksetkin. He haluavat tuntea kuuluvansa asuinympäristöönsä. He haluavat tehdä yhdessä nuorien kanssa jotain hyödyllistä.

Asumisolosuhteet ovat keskeistä vanhuspolitiikkaa.

Nyt tarvitaan asuntorakentamisessa kehittämishankkeita, joissa vanhus- ja yhteisöllisyysnäkökulma on mukana. Kehittämishankkeista voidaan saada hyödyllistä tietoa muun muassa talon sopivasta koosta ja tarvittavista yhteistiloista.

Hyviä esimerkkejä löytyy 1920-luvulta Helsingin Kivi-Vallilasta. Niiden esikuvina on ollut Wienin suurpihakorttelit.

OLLI LEHTOVUORI, 93-v.

Yrittäjien arvioista paljon vastauksia ja kysymyksiä

Kuntabarometri paljasti, miten yrittäjät arvioivat
kuntien onnistuneen yhteistyössä heidän kanssaan.

Teksti Jouni Lampinen Kuvat Tero Takalo-Eskola

Keski-Pohjanmaan Yrittäjien hallituksen puheenjohtajalla **Antti Sallansalmella** oli aihetta hymyyn Kunnallisjohdon seminaarissa Jyväskylässä, kun kuntabarometrin tulokset julkistettiin.

Kuntabarometrin alueiden voittaja oli Keski-Pohjanmaa, jonka vanavedessä toiseksi kiri Etelä-Pohjanmaa ja kolmanneksi Satakunta.

Antti Sallansalmi on nähnyt läheltä, miten yhteistyö Keski-Pohjanmaan Yrittäjien ja kuntien välillä on toiminut.

– Alueemme on kokonaisuutena vahva. Meillä ei ollut yksittäistä kuntaa, joka olisi yksin ratkaissut tuloksen. Menestys rakentui laajasta ja tasaisesta yhteistyöstä yrittäjien ja kuntien välillä.

– Monta pientä toimijaa voi yhdessä muodostaa jotain todella vahvaa. Koko alueen tuloksissa näkyi erityisesti yrityslähtöinen päätöksenteko, vahvat yrityspalvelut ja hyvä vuoropuhelu yrittäjien kanssa.

Lisäksi Sallansalmi huomauttaa, että Keski-Pohjanmaalla on aitoa halua kehittää kuntien elinvoimaa yhdessä yritysten kanssa.

Kunnon illalliset

Mistä hyvä yhteistyö yrittäjien ja kuntien välillä kumpuaa, Antti Sallansalmi?

– Olemme Keski-Pohjanmaan Yrittäjissä halunneet rakentaa alueellemme vahvaa vaikuttajaverkostoa.

Verkostossa yrittäjät, kuntapäätäjät, viranhaltijat ja muut toimijat tuntevat toisensa ja keskustelevat yhdessä.

– Tämän vuoksi käynnistimme jo vuosia sitten vaikuttajaillliset, joita järjestämme kaksi kertaa vuodessa. Illallisten tarkoituksena on ollut tuoda ihmiset saman pöydän ääreen ja rakentaa luottamusta yli

kuntarajojen.

Illallisten aikana vahvistui ajatus siitä, että osallistutaan yhdessä tänäkin vuonna Suomen Yrittäjien Kunnallisjohdon seminaariin.

Tänä vuonna seminaarimatkasta kehkeytyi todellinen juhlatmatka, Sallansalmi iloitsee.

Yli maakuntarajojen

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät toimii kolmen maakunnan alueella.

– Mikä on meille ehdoton vahvuus, korostaa Sallansalmi.

Keski-Pohjanmaan Yrittäjiin kuuluvat Pietarsaari, Pedersöre, Luoto, Kruunupyy, Kokkola, Kälviä, Lohdaja, Ullava, Himanka, Kalajoki, Alavieska, Sievi, Ylivieska, Nivala, Haapajärvi, Reisjärvi, Toholampi, Lestijärvi, Kannus, Kaustinen, Veteli, Halsua ja Perho.

– Kolmen maakunnan alueella toimiminen antaa meille laajan näkökulman yhteistyöhön ja elinvoiman kehittämiseen. Olemme mukana useiden maakuntien strategiatyössä. Toiminta-alueellamme on useita kehitysyhtiöitä, jotka tekevät vahvaa työtä alueen yritysten ja kuntien hyväksi.

Yllätyksiäkin riitti

Uudenmaan pohjoisosassa sijaitsevan ja noin 47 000 asukkaan Hyvinkään kaupunginjohtaja **Johanna Luukkonen** näki barometrin tuloksien vaativan tarkkaa paneutumista.

Hyvinkää ei pärjännyt barometrissa yhtä hyvin kuin edellisellä kerralla.

– Romahdus edellisestä kyselyvuodesta on valtava.

Kuntabarometrin tulos on ristiriidassa Uudenmaan Yrittäjien kautta tänä vuonna saadun palautteen

Palkinto löysi noutajansa, kun Kauhavan kaupungin ilmoitettiin saavuttaneen kuntabarometrin ykköstitilan.

SEMINAARI

■ Järjestettiin tänä vuonna 20.–21.5. Jyväskylässä

■ Mukana yrittäjiä, kuntapäätäjiä ja asiantuntijoita

■ Kuntabarometri keräsi tänä vuonna ennätysmäärän vastaajia, noin 12 000

Viestimme asioista avoimesti.

kanssa, Luukkonen näkee.

– Uudenmaan Yrittäjien mittauksessa Hyvinkää sai kultaisen yrittäjälipun.

Yrittäjälipulla kunta voi osoittaa olevansa hyvä paikka yrittää. Lisäksi Suomen Yrittäjien sivuilla tarkennetaan, että kyseinen lippu on kunnille osoitus pärjäämisestä elinkeinopolitiikassa, yhteydenpidossa, hankinnoissa ja yrittäjäystävällisyydessä.

Tästäkin näkökulmasta katsottuna kuntabarometrin tulokset vaativat lisäselvityksiä ja niihin pureudutaan yhdessä yrittäjien kanssa, linjaa Luukkonen.

Kuntabarometrin tuloksissa voi näkyä Luukkosen mukaan sekin, että vastaajien määrä oli verrattain pieni Hyvinkään kokoista kaupunkia ajatellen.

Kuntabarometrin vastauksissa oli Hyvinkään kannalta myös positiivisia arvioita.

– Työllisyyspolitiikka sai kyselyssä hyvät arviot. Kriittisin teema kohdentui kunnan päätöksenteon yrityslyhtöisyyteen ja hankintoihin.

Luukkosen mukaan Hyvinkäällä on menossa vahva isojen yritysten kasvu ja uusien työpaikkojen buumi. Miten heidän ajatuksiaan kuullaan paremmin?

Tähän kysymykseen on kaupunginjohtajan mielestä syvennyttävä huolellisesti Hyvinkäällä.

Avoin linkki

Hyvinkää ei ollut ainoa paikkakunta, jossa tulokset aiheuttivat hämmennystä.

Esimerkiksi Satakunnan Kansan julkaisemassa haastattelussa kaupunginjohtaja **Esko Poikela** ihmetteli Rauman tipahdusta.

Samassa jutussa (22.5.) Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja **Mikael Pentikäinen** epäili, että joku on voinut masinoida vastauksia tietyllä tavalla. Avoin linkki on voinut Pentikäisen mukaan mahdollistaa sen, että luottamusta on käytetty väärin ja se on voinut näkyä tuloksissa.

Hämeenlinna voitti

Yli 50 000 asukkaan kuntien ykkönen oli Hämeenlinna. Tässä kokoluokassa kuntabarometrin toiseksi sijoittui Kotka ja kolmanneksi Jyväskylä.

Hämeenlinnan kaupunginjohtaja **Olli-Poika Parviainen** kertoo, miten on tärkeää palvella laaja-alaisesti yrittäjiä.

– Kuntien eriytymisestä ja erikoistumisesta puhutaan paljon epävakaiden taloudellisten näkymien yhteydessä. Kunnilla on painetta tehdä valintoja sen suhteen, mihin ne fokuksensa ja panoksensa suuntaavat, myös yrityspalveluissa ja elinkeinopolitiikassa.

Valintoja on tehty Hämeenlinnassakin, myöntää Parviainen.

– Mutta nämä valinnat eivät saa liikaa sulkea pois yrityspalvelujen olemassaolon perustarkoitusta, eli sitä, että palvelut ovat olemassa kaikkia yrityksiä varten. Kaikki yritykset ovat tervetulleita ja kaikkia autetaan.

Hämeenlinnassa on onnistuttu säilyttämään hyvä tasapaino yritysten kanssa, näkee kaupunginjohtaja.

– Vaikka tärkeisiin toimialoihin panostetaan, yleisesti yrittäjät kokevat palvelut saavutettavina, osallistavina ja laadukkaina. Kohtaamisen laatu on meille tärkeä mitattava asia.

– Palveluillamme on kasvat ja kohtaamiset yritysten kanssa ovat välittömiä ja vuorovaikutteisia. Myös henkilöstötyytyväisyyteen panostetaan, minkä uskomme välittyvän yrityksille saakka.

Minkä vinkin voisitte antaa muille kunnille yritysten kanssa toimimista varten, Olli-Poika Parviainen?

– Vinkki on se, että asiakaspalveluasenne on sisällytettävissä kaikkiin kohtaamisiin.

– Hyvänä esimerkkinä kaupungin tekninen toimiala, jossa käsitellään monia lupia. Myös kohtaamisen määrä ohjaa varmasti yritystytyväisyyttä. Kohtaamisia yritysten kanssa kannattaa hakea ja fasilitoida aktiivisesti, eikä vain odottaa yritysten yhteydenottoja.

Hämeenlinna on noin 69 000 asukkaan kaupunki Kanta-Hämeessä.

Samalla viivalla

Keskikokoisten (10 000–50 000) kuntien ykkönen on kuntabarometrin mukaan Kauhava. Toiseksi tuli Kempele ja kolmanneksi Nokia.

Kauhavan kaupunginjohtaja **Vesa Rantala** kertoi paneutuneensa elinvoimajohtaja **Juha-Martti Kuopalan** kanssa barometrin tuloksiin.

Myös Rantalan mukaan on tärkeää pitää yhteys yrittäjiin aidosti avoimena ja jatkuvana.

– Yrittäjien tyytyväisyys syntyy ennen kaikkea siitä, että heidät kohdataan kumppaneina.

– Pienessä kaupungissa vuorovaikutuksen etuna on matala kynnyksen keskusteluun. Sitä kannattaa hyödyntää aktiivisesti. Lisäksi yritysvaikutusten huomiointi päätöksenteossa, nopea reagointi yrittäjien tarpeisiin sekä ennakoitava toimintaympäristö vahvistavat luottamusta kaupungin ja yritysten välillä.

Kun yrittäjät kokevat olevansa osa kaupungin kehittämistä, myös tyytyväisyys yhteistyöhön kasvaa, sanoo kaupunginjohtaja Vesa Rantala.

Kauhava on vajaan 15 000 asukkaan kaupunki Etelä-Pohjanmaalla.

Utajärven voimaa

Pienimpien kuntien eli alle 10 000 asukkaiden kuntien ykkönen on Utajärvi. Toiseksi tässä kokoluokassa ylsi Karstula ja kolmanneksi Vehmaa.

Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevan ja noin 2 400 asukkaan Utajärven kunnanjohtaja **Anne Sormunen** näkee, että omat roolit on oltava selkeitä, kun ajatellaan yhteistyötä yritysten kanssa.

– On tärkeää, että kunnissa on yritysyritysohjainpinnassa henkilöitä, joilla on selkeät roolit ja vastuut yritysryhmittäjänsä rakennettaessa.

Lisäksi kunnalla on oltava resursseja toteuttaa strategiassa esitettyjä ja elinkeinoelämän kehittämiseen osoitettuja tavoitteita.

– Kunnassa olisi hyvä olla yksilölliset strategiset painopisteet elinkeinoelämän kehittämiseen.

Tältä pohjalta myös poliittisen johdon olisi sitouduuttava yrityskumppanuuksien kehittämiseen ja vahvistamiseen.

– Näin kuntaan syntyy yritysmönteinen toimintakulttuuri ja samalla mahdollistetaan yrityskumppanuuksien kautta kasvu ja kehitys.

Johdon on oivallettava, että kunta ei kehity ilman yrityksiä. Tämä oivallus on kantanut hedelmää Utajärven kunnassa.

– Olemme rakentaneet suunnitelmallisesti ja strategiamme kautta yrityksille kasvualustoja. Meille on kotiutunut isoja investointeja muutaman vuoden sisällä ja investointinäkyvät ovat huikeat, useiden miljardien suuruiset.

Kovia nousijoita

Kuntabarometriin vastasi lähes 12 000 yrittäjää.

Suurimman kokoluokan kunnissa parhaat nousijat edelliseen barometriin verrattuna olivat Pori (nousi 8 sijaa) ja Kouvola (nousi 5 sijaa).

Keskikokoisissa kunnissa parhaat nousijat edelliseen barometriin verrattuna olivat Ylivieska (nousi 25 sijaa) ja Liminka (nousi 23 sijaa).

Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevan Ylivieskan kaupunginjohtaja **Maria Sorvisto** näkee nousun takana pitkän yhteistyön paikallisen yrittäjäyhdistyksen ja kauppakamariosaston kanssa.

– Meillä on yhteiset kuukausittaiset tapaamiset, missä käydään läpi yhteistyöasioita ja kaupungilla valmistelussa olevia ajankohtaisia asioita.

Kaupunginhallitus tapaa yrittäjiä ja tätä vuoropuhelua on tarkoitus kehittää edelleen.

– Olemme lisäksi erikseen tavanneet rakennusalan yrittäjiä johtuen tästä vallitsevasta tilanteesta.

Yhteisten asioiden suhteen kaupunki korostaa läpinäkyvyyttä.

– Viestimme asioista avoimesti, niin hyvistä kuin huonoistakin.

Kuntabarometrin pienimmän kokoluokan kuntien vertailussa parhaat nousijat olivat edelliseen barometriin verrattuna Vehmaa (nousi 156 sijaa) ja Jämsä (nousi 68 sijaa).

Keskustelua tarvitaan

Yrittäjien kuntabarometri julkaistaan joka toinen vuosi. Kuntabarometri on Suomen Yrittäjien kysely, jolla kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä.

Suomen Yrittäjien puheenjohtajan **Petri Salmisen** mukaan kuntien ja yrittäjien välisen suhteen täytyy toimia sujuvasti.

– Yritykset ovat keskeisiä kunnan elinvoiman ja palvelujen tuottajia sekä työllistäjiä. Kun kuntien viranhaltijat ja päättävät ymmärtävät yrittäjien arkea ja tarpeita, syntyy parempia palveluja ja rohkeutta investoida. Erityisen tärkeää on lisätä keskustelua yritysten kanssa jo päätösten valmisteluvaiheessa, Salminen sanoo.

Tuoreen kuntabarometrin mukaan vain 28 prosent-

tia vastaajista kokee, että päätösten yritysvaikutukset otetaan erittäin hyvin tai hyvin huomioon päätöksenteossa.

– Kunnissa kannattaa ottaa käyttöön esimerkiksi yritysvaikutusten arviointi ja elinvoimalupaus paikallisyhdistyksen ja kunnan välillä vuoropuhelun vahvistamiseksi. Näistä on erinomaisia kokemuksia ja esimerkkejä ympäri Suomen.

Kuntabarometrissa arvioitiin ensimmäistä kertaa työllisyyspolitiikan onnistumista sen jälkeen, kun työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien ja työllisyysalueiden vastuulle. 27 prosenttia yrittäjistä kokee työllisyyspolitiikan onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin.

– Tulokset osoittavat, ettei uudistus ole vielä vastannut yritysten odotuksiin. Tämä on huolestuttavaa, sillä toimivat työllisyyspalvelut vaikuttavat suoraan yritysten kasvuun, osaavan työvoiman saatavuuteen ja investointihalukkuuteen, Salminen sanoo.

Elintärkeät palvelut

Suomen Yrittäjien elinkeinopolitiikan asiantuntija **Frida Sigfridsin** mukaan kuntien yrityspalvelut ovat yrityksille elintärkeitä. Kuntabarometrissa tärkeimmäksi yrityspalveluksi nousee aloittavan yrittäjän palvelut, toiseksi rahoitus- ja investointineuvonta ja kolmanneksi sujuvat lupapalvelut.

– Kuntien yrityspalvelut eivät ole vain tukitoiminto, vaan keskeinen osa elinkeinopolitiikkaa. Ne luovat perustan sille, syntykö uusia yrityksiä, uskalletaanko kasvaa ja tehdäankö investointeja paikallisesti, Sigfrids sanoo.

– Kuntabarometrin tulokset osoittavat, että yritykset arvostavat ennen kaikkea palveluja, jotka vaikuttavat suoraan arkeen ja mahdollisuuksiin kasvaa, Sigfrids korostaa.

Hankinnat arvioidaan kuntien heikoimmin onnistuneeksi elinkeinopolitiikan osa-alueeksi. Tulos kertoo Suomen Yrittäjien mukaan selkeästi kuulusta yrittäjien odotusten ja käytännön toteutuksen välillä.

– Tulokset osoittavat, että kuntien hankinnoissa on paljon kehitettävää. Yrittäjät ovat esimerkiksi kannustaneet kuntia avaamaan ostolaskudatansa ja jakamaan isoja hankintoja pieniin osiin. □

Työllisyysasioissa oli paljon asiantuntemusta tarjolla seminaarin aikana eri paikoissa.

Jayla Tammiharju. Kuva: Laura Oja.

Oliver Pietilä. Kuva: Pietilän arkisto.

Poliittinen johto voi vahvistaa osallistavaa kulttuuria

Kestävä päätöksenteko tarkoittaa sitä, että päätökset kestävät aikaa. Päätöksiin ollaan laajalti tyytyväisiä, ja mikä tärkeintä, ollaan tyytyväisiä siihen, miten päätöksiin on päädytty. Ei ole uskaliaasta väittää, että jo pelkästään päätöksentekokulttuuriin panostamalla voidaan luoda onnellista ilmapiiriä yhteisistä asioista välittämisen ympärille.

KOKKOLASSA POLIITTINEN JOHTO on tehnyt panostuksia päätöksentekokulttuuriin erityisesti keskittymällä asukasymmärrykseen. Yhteistyön vahvistaminen takaa sen, että valtuustosalissa tehtävät päätökset palvelevat mahdollisimman monen tarpeita. Esimerkiksi uintikeskuksen tulevaisuuden suunnittelun keskiössä ovat olleet eri asukas- ja käyttäjäryhmät.

Lisäksi onnellisempaan arkeen tähtäävissä päätöksentekoprosesseissa taustatukena voivat olla myös naapurikunnat ja eri toimijoita edustavat tahot, joita yhdistää halu edistää kestäviä ratkaisuja.

Päätöksentekokulttuurin voidaan ajatella olevan hyvällä mallilla silloin, kun nuoret kiinnostuvat politiikasta. Kokkolassa ylisukupolvi osallistumista tukee käytössä oleva kumminvaltuutettu-konsepti, jonka ansiosta nuorisovaltuutetut saavat tuekseen poliittisen päättäjän. Sitoutumista kuvaa se, että mukana ovat kaikki valtuustoryhmät. Nuorten ja päättäjien välistä dialogia on vahvistettu vuosittaisilla nuorten järjestä-

millä ”Nuoret ja päättäjät” -keskustelutilaisuuksilla. Näiden avulla voidaan rakentaa pitkäjänteistä, ylisukupolvista ja nuoria kuulevaa kulttuuria, joka parhaimmillaan madaltaa kynnystä osallistua yhteisiin asioihin.

EIKÄ OLE LAINKAAN HUONO IDEA kuulla myös kaikkein pienempien asukkaiden kuulumisia. Kokkolassa opetus- ja kasvatuslautakunnan puheenjohtaja pyrki kiertämään kaikki päiväkodit. Teini-ikäisten kokemustietoa puolestaan kerryttää kaupunginhallituksen puheenjohtaja, joka on kutsuttu viereilemaan ja opettamaan yläkouluihin tunteja. Konkreettista valtaa nuorille voisi tuki käytännössä vielä lisätäkin esimerkiksi avaamalla keskustelun nuorisovaltuuston aloiteoikeuden mahdollistamisesta.

Poliittisella johdolla on mahdollisuus vahvistaa erityisesti asukkaiden äänen

kuulumista ja eri tahojen huomioimista päätöksenteossa. Tällöin tavoitteena on luoda kestäviä päätöksiä, joiden päälle asukkaiden on helppo rakentaa onnellisempaa arkea.

JAYLA TAMMIHARJU

Kuntarahoituksen Onnellisuusrahaston raadin asiantuntijajäsen

OLIVER PIETILÄ

Kokkolan kaupunginhallituksen puheenjohtaja (kesk.)

”
Teini-ikäisten
kokemustietoa puolestaan
kerryttää kaupunginhal-
lituksen puheenjohtaja

Rakkaat kylät ja kaupungit

Kuntalehden Viisi kysymystä -sarjassa tunnetut suomalaiset kertovat elämänsä tärkeistä paikkakunnista, kunnista ja kylistä. Tässä osassa elämänsä paikkoihin palaa toimittaja, kolumnisti ja tietokirjailija Helena Petäistö.

Teksti ja kuva Jouni Lampinen

1 Mitkä ovat sinulle rakkaimmat kylät ja kaupungit ja miksi?

- Helsinki, jossa olen opiskellut ja tehnyt töitä. Asun nykyään pääasiassa Helsingissä, Töölössä. Toinen on Pariisi, jossa olen asunut kahteen otteeseen, yhteensä 32 vuotta, ja jonka vasemmalla rannalla vanhalla historiallisella kadulla minulla on edelleen asunto, jonne on aina kiva mennä ja olla kotonaan. Strasbourg on kaupunki, jossa olen saanut käydä paljon työmatkoilla. Siellä asuisin loppuelämäni, jos vain voisin. Oulu on puolestaan ensimmäinen kotikaupunkini, jossa olen käynyt koulut ja josta lähdin maailmalle 20-vuotiaana. Käyn yhä paljon Oulussa.

- Vielä löytyy yksi rakkaimmista, Rautio, joka on pieni ja peräänantamaton pohjalaiskylä. Rautio on Suomen vuoden kylä 2020. Tuhannen asukkaan kylässä on oma koulu, oma kyläkauppa, idyllinen puukirkko ja jopa komea Raution raatihuone.

2 Mikä yhdistää sinua Raution kylään?

- Siellä olivat molemmat mummolani ja jossa minulla on mökki.

3 Mihin paikkakuntaan sinulla on jotenkin erityinen suhde ja miksi?

- Tietysti Pariisiin. Siksi, että siellä olen viettänyt suurimman osan aktiivielämästäni ja tunnen sen kuin omat taskuni, olenhan kirjoittanut siitä kirjankin. Pariisi on työkaupunkina rasittava, sillä pienimmänkin asian tekemiseen menee paljon aikaa. Sitä pidetäänkin tytäryhtiöiden ja kirjeenvaihtajien keskuudessa vaikeimpana asemapaikkana lännessä. Mutta jos siellä saa viettää vapaa-aikaa, se on fantastinen paikka, jossa on tarjolla kaikkea herkuttelusta ja shoppailusta kulttuurieroihin ja ihan mihin tahansa.

4 Mikä paikka on tehnyt sinuun aivan erityisen vaikutuksen ja miten?

- Strasbourg on minulle sellainen hyvän olon kaupunki, että siellä viettäisin todellakin mielelläni loppuelämäni. Päinvastoin kuin monet luulevat, se ei ole mikään tylsä EU-kaupunki, vaan kaunis ja tunnelmallinen kaupunki. Historiallisessa keskustassa on paitsi huikean hieno katedraali, myös 700 huolellisesti entisöityä keskiaikaista taloa. Viisaat kaupunginisät päättivät säilyttää ne 1960-luvulla juuri silloin, kun Suomessa kaikki vanha ja kaunis purettiin.

- Strasbourgin keskiaikainen keskusta - "Petite France" - on kuin satukaupunki. Sen sokkeloista ja kanavien varrelta löytyy hurmaavia "winstubeja", joissa herkutellaan ja viihdytään.

5 Millainen on unelmiesi kylä tai kaupunki?

- Unelmieni kaupungissa on aina hyvä olla. Hyvän olon kaupungissa on elävä keskusta, jossa on runsaasti kauppiaita, kahviloita ja ravintoloita. Kaupungissa täytyy olla idyllinen vanha keskusta, jonne tullaan viihtymään etenkin illalla. Rakennuskanta on niin kaunista ja niin harmonista, että siinä silmä lepää. Moderni on rakennettu vanhan keskustan ulkopuolelle. Betonilaatikoita ei ole pantu historiallisten rakennusten sekaan riitelemään arvokkaan vanhan rakennuskannan kanssa.

- Kaupungin keitaita ovat hyvin hoidetut vehreät puistot penkkeineen, patsaineen ja istutuksineen. Hyvin toimiva ratikka on erittäin tärkeä, sillä se tekee kaupungista helposti lähestyttävän ja toimivan. Siksi Euroopan kaupungeissa eletäänkin nyt ratikoiden renessanssia.

Strasbourg on minulle sellainen hyvän olon kaupunki.

HELENA PETÄISTÖ

■ Syntymäpaikka
Rautio (nykyinen
Kalajoki)

■ Asuu Helsingissä

■ Toimittaja,
kolumnisti ja
tietokirjailija

Viisi kysymystä: Tärkeät paikat

Kuntalehti on julkaissut viime syksystä asti Viisi kysymystä -sarjaa. Siinä tunnetut henkilöt ovat kertoneet tärkeistä paikoista, kunnista ja kylistä.

Kuvataiteilija
Johanna Oras
Turku, koski,
Punkaharju, Kauvatsa

Kirjailija
Satu Rämö
Sauvo, Äkäslompolo,
Helsinki, Turku

Muusikko
Samuli Putro
Kokkola ja Ykspihlaja, Turku,
Helsinki ja Käpylä sekä Raahe.

Kirjailija
Maija Kajanto
Hämeenlinna, Helsinki,
Äkäslompolo, Tuulos, Kuortane

Uutisankkuri
Petteri Löppönen
Orivesi, Vantaa,
Puumala (Räyhälä), Oulu

Näyttelijä
Mari Perankoski
Varkaus, Helsinki, Lappeenranta

Muotisuunnittelija
Katri Niskanen
Oulu, Vieremä, Helsinki

Yrittäjä, malli, juontaja
Saimi Hoyer
Helsinki, Punkaharju (Vaara)

Toimittaja, kirjailija
Helena Petäistö
Helsinki, Rautio, Oulu,
Strasbourg, Pariisi

Virka- ja luottamus- päättäjä, muista: Olet tekosistasi myös virkavastuussa

Virkavastuusta puhutaan paljon, mutta aika harva tietää, mitä se tarkoittaa kunnan päätöksenteossa. Mistä me puhumme, kun puhumme virkavastuusta? Pykäläpeikko käärii hihansa.

I Arjen asiantuntija

Nurmijärven hallintojohtaja Katja Vuorinen, mitä virkavastuu tarkoittaa oman kuntasi arjessa?

– Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että päätösten valmistelu on asianmukaista, päätökset perustuvat lakiin ja esteelliset henkilöt eivät osallistu asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.

Ketkä – siellä kunnassa – ovat virkavastuussa tekemisistään?

– Ensinnäkin, tietysti, kunnan viranhaltijat. Siis muun muassa kunnanjohtaja, toimialajohtajat ja muut viranhaltijat.

– Toiseksi, myös luottamushenkilöt, kuten hallituksen ja lautakuntien jäsenet sekä valtuutetut toimivat tehtävässään virkavastuulla.

– Virkavastuu koskee siis kaikkia, jotka osallistuvat julkisen vallan käyttöön ja kunnan viranomaistehtävien hoitamiseen.

Ovatko virka- ja luottamuspäättäjät riittävän tietoisia omasta virkavastuustaan?

– Pääosin kyllä. Virkavastuu tunnetaan yleensä hyvin, koska se on keskeinen osa arkista työtä.

– Tietoisuutta ylläpidetään perehdytyksellä, koulutuksilla ja jatkuvalla ohjauksella.

Oletko oman työurasi aikana joutunut selvittämään virkavastuusotkua?

– Toisinaan on tullut vastaan tilanteita, joissa virkavastuuseen liittyviä kysymyksiä on jouduttu selvittämään. Onneksi kyse ei ole ollut niinkään väärinkäytöksistä, vaan esimerkiksi menettelytapojen arvioinnista tai siitä, onko toimittu riittävän huolellisesti.

II Juristiasiantuntija

Kuntaliiton lakiasiain johtaja Juha Myllymäki, mitä virkavastuu tarkoittaa ja mihin sitä tarvitaan?

– Viranhaltijat ja luottamushenkilöt ovat oikeudellisessa vastuussa päätöksistään ja toimistaan.

– Käytännössä virkavastuu tarkoittaa erityisesti rikosoikeudellista vastuuta eli virkavastuussa oleviin sovelletaan rikoslain säännöksiä virkarikoksista.

– Myös vahingonkorvausvastuu voi tulla kyseeseen.

Tyypilliset virkavastuurikokset?

– Näppituntumalta sanoisin, että virkavelvollisuuden rikkominen eri tekemänsä ja toisaalta virkasalaisuuden rikkominen. Tuottamuksellisen tekemänsä kynnys on melko alhainen.

Tyypilliset korvausvastuutilanteet?

– Taloudellisiin väärinkäytöksiin, kuten esimerkiksi maksukortin perusteettomaan käyttöön, liittyvät korvausvastuut.

Onko viranhaltijan ja luottamuspäättäjän virkavastuu yhtä ankaraa?

– Molemmat ovat samanlaisessa virkavastuussa. Luottamushenkilöiden kannattaa muistaa, että he voivat syyllistyä myös sellaisiin virkarikoksiin, kuten virkasalaisuuden rikkominen tai lahjusrikokset.

Ovatko nykyiset virkavastuupykälät riittävän selkeitä?

– En ole havainnut niissä olennaisia puutteita.

III Pykäläpeikon lakitärpit

Perustuslaki

• 2 § 3 momentti: Oikeusvaltioperiaate. Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

• 118 §: Vastuu virkatoimista. Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Hän on myös vastuussa sellaisesta monijäsenisen toimielimen päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut.

Rikoslaki

• 40 luku: Virkarikokset. Keskeisimpiä niistä ovat virkavelvollisuuden rikkominen, virka-aseman väärinkäyttäminen ja lahjusrikokset.

Viranhaltijalaki

• 17 §: Muistutus siitä, että tehtävät on hoitettava asianmukaisesti ja lakia noudatetaan. Viittaus rikoslain virkarikospykälään.

Kuntalaki

• 85 §: Luottamushenkilövastuu: Kunnan luottamushenkilö hoitaa tointa virkavastuulla. Poliittinen asema ei poista oikeudellista vastuuta.

Hyvinvointialuelaki

• 90 §: Sama sisältö kuin kuntalain 85 §:ssä.

IV Pykäläpeikon puujalka-aforismi

”Virkavastuu on kuin turvavyö: se ahdistaa vain niitä, jotka kaahaavat ja jarruttavat liian lujaa.”

ARI MÖLSÄ

ari.molsa@oikeusjuttu.fi

Kirjoittaja on Yle Uutisten ja A-studion entinen pitkäaikainen oikeustoimittaja sekä Kuntalehden avustaja. Koulutukseltaan hän on varatuomari ja yhteiskuntatieteiden maisteri.

Popparit esiin, valtuusto alkaa

Kunnallisnörtit ympäri Suomen kerääntyivät Turun kaupunginvaltuustostriimin ääreen toukokuisena maanantai-iltana, eivätkä pettyneet. Kevään kuumiin pykälä päättävässä elimessä on Turun ratikkapäätös, jossa valtuusto kääntyi ratikan kannalle äänin 36–31.

Teksti Tiina Isotalus ja Jyrki Liikka

Turun kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksessaan kaksi ratikkainvestointiin liittyvää pykälää, joista ensimmäinen ja keskeisin oli Raitiotien satama-Varissuo investointipäätös. Valtuusto kokousti klo 18.00–23.05, ja investointipäätös kirjoitti suuren määrän puheenvuoroja. Päätöksellä valtuusto sitoutui noin 465 miljoonan euron ratikkainvestointiin.

Toinen ratikkaan liittyvä päätös tuotiin valtuuston listalle, koska investointipäätös hyväksyttiin. Asia ”Joukkoliikennekäytävän toteuttaminen raitiotiehen varautuen ja raitiotien jatkosuunnittelu, MAL-hanke” hyväksyttiin yksimielisesti, minkä voisi orastella valtuuston myöhemminkin sitoutuvan ratikkapäätökseen.

Äänet hajosivat

Turun valtuusto ei ole mikä tahansa maakuntasarjan paikalliselin, vaan se vilisee liigatason poliittisia pelureita pääministeri **Petteri Orposta** lähtien. Nimekkäistä valtakunnanpoliitikoista valtuutetuina istuvat lisäksi vihreiden puheenjohtaja **Sofia Virta** ja SDP:n entinen ministeri **Aki Lindén**. Nykyisiä kansanedustajia valtuustossa on kahdeksan, joista PS:n **Vilhelm Junnilaa** ja vasemmistoliiton **Johannes Yrittiahoo** lukuun ottamatta kaikki kallistuivat ratikan puolelle. Näin siitäkkin huolimatta, että valtuuston suurimmat ryhmät SDP ja kokoomus hajosivat äänissään.

Turun kaupungin viestintä kertoo, että kun Turun valtuuston kokousta seuraa tavallisesti 500–1000 katsojaa, veti ratikkavaltuusto ruudun ääreen 34 500 katsojaa. Lisäksi kokous striimattiin YLE:n toimesta, ja Areena-lähetyksellä oli huikat puoli miljoonaa käynnistyskertaa.

Takinkääntö ja samppanjaa

Osansa on varmasti legendaarisimmaksi kunnallisen toimielimen pykäläksi nousseella Tampereen ratikkakäsittelyllä, joka nosti silloisen valtuuston puheenjohtaja **Sanna Marinin** koko Suomen tietoisuuteen. Silloin puheenvuoroissa mm. luettiin paikallislehden tekstariipalstaa ja epäiltiin sokeiden jäävän hiljaisen ratikan alle.

Turun keskustelu ei ottanut yhtä vilttejä kierroksia, mutta popcornin nauttijoille tähtihetkinä erottuivat ainakin kokoomuksen **Elina Ruohosen** näyttävä takinkääntö, kun hän asettui yllättäen ratikkaa puoltavalle kannalle sekä PS:n **Riku-Mikael Leppäsen** haaveilu siitä, että mikäli junissa olisi puolialastomia naisia tarjoamassa samppanjaa, ei junan hitaus olisi ongelma. Leppäsen vastaesitys bussien samppanjatarjoilusta jäi kuitenkin tekemättä.

Osa huumorista oli revitty ratikkakeskustelusta etukäteen esi-

Tampereella ratikan molemmat linjat (1 ja 3) muodostavat yhdessä noin 24 kilometrin pituisen raitiotieverkoston. Kuva: Jyrki Liikka

merkiksi Instragramin turkulainen_superbussi -tilillä, jossa on jo kuukausien ajan iloteltu ratikkavastustajien ”Osallistuvat turkulaiset ry:n” kustannuksella. Tilin meemeissä Osallistuvat turkulaiset ovat vastustaneet suurhankkeita Hämeen Härkätiestä 800-luvulla 1960-luvun jätevedenpuhdistamoon.

Tampereella ratikkapäätös nuijittiin pöytään marraskuussa 2016 ja säännöllinen reittiliikenne alkoi 9. elokuuta 2021. Hämmäläisen laskuopin mukaan Turussa ratikan kyytiin pääsee maaliskuussa 2031.

Kuuntele Päätävät elimet -podcast. Uusi jakso löytyy Spotifystä 17.6.

Päätävät elimet -podcast antaa äänen myös kuntaflenssereille, eli kuntien erilaisille vaikuttajille. Löydät sen Spotifystä, Apple Podcasts -palvelusta ja muilta alustoilta. Seuraa Päätävät elimet -podcastin sisältöjä ja tekemistä myös somessa.

VIP-teltat houkuttelevat – mutta kenen laskuun?

Etuuden tai lahjan vastaanottamista tulee punnita kunnassa eettisten sääntöjen pohjalta, neuvoo Kuntaliiton juristi Kirsi Lamberg.

Juoma on kylmää, ruoka hyvää ja tunnelma katossa – mutta kutsujalla on kunnassa vireillä lupahakemus. Tässä kohtaa kannattaa alkaa miettiä, kenen vieraana oikeastaan on.

Kesä on myös kuntakentällä tapahtumien aikaa. Festivaaleja, konsertteja, näytelmiä ja avajaisjuhlia. Kunnat järjestävät myös omia tilaisuuksiaan – ja hyvä niin. Verkostoituminen, elinvoiman edistäminen sekä yhteistyö yritysten ja järjestöjen kanssa kuuluvat asiaan. Vastavuoroisesti luottamushenkilöitä ja virkahenkilöstöä kutsutaan yhteistyötapahtumiin, usein VIP-lipun ja tarjoiluiden kera.

Tässä ei ole itsessään mitään vikaa. Ongelma syntyy, kun miettii toistuvasti saman illan aikana ”onko tämä nyt ok ja miltä tämä näyttää?”.

Suomessa ei ole euromääräistä rajaa kielletylle etuudelle

Suomen rikoslaissa ei ole euromääräistä rajaa kielletylle etuudelle, mikä tarkoittaa, että jokainen tilanne vaatii tapauskohtaisen harkinnan. Liput ja tarjoilut voivat yhdessä muodostaa merkittävän edun.

Hyvä nyrkkisääntö on silti yksinkertainen: mitä suuremmin kutsujalla on – tai voi pian olla – asioita vireillä kunnan kanssa, sitä harkitummin lippuihin ja kestitykseen kannattaa suhtautua. Vaikka menettely ei täyttäisi rikosoikeudellista määritelmää lahjasta voi

taloudellisen etuuden tai lahjan saaminen ulkopuolisen silmin heikentää luottamusta viranomaistoiminnan puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen.

Tarjotusta edusta voi aina kieltäytyä.

Eettiset ohjeet suojaavat kaikkia

Useissa kunnissa on jo laadittu periaatteet siitä, missä tilanteissa vieraanvaraisuutta voidaan osoittaa tai vastaanottaa, millaiselle arvotasolle se rajataan ja miten edut kirjataan. Nämä ohjeet eivät ole byrokratiaa – ne suojaavat myös luottamushenkilöitä ja henkilöstöä. Kun rajat on sovittu yhdessä etukäteen, ei tarvitse joka kerta tehdä eettistä tilanneanalyysiä kuohuviinilasi kädessä.

Oikeuskansleri on kehottanut vieraanvaraisuuden tarjoamisen tilanteissa jokaista kysymään itseltään:

- Miksi minulle tarjotaan tällainen etuus?
- Millaisin motiivein otan etuuden vastaan?
- Miltä asetelma näyttäisi julkisuudessa?

VIP-teltan juoma maistuu ja tunnelma tuntuu paremmalta, kun tietää toimivansa oikein.

Kirsi Lamberg

Kirjoittaja on Kuntaliiton juristi.

Nämä ohjeet eivät ole byrokratiaa – ne suojaavat myös luottamushenkilöitä ja henkilöstöä.

Haluatko tehdä parempia päätöksiä?

Jokaisessa Kuntalehden numerossa käsitellään kunta-alan ajankohtaisia teemoja monipuolisesti – johtamisen, koulutuksen, hankintojen ja kuntien elinvoiman näkökulmista.

Varmista siis, että saat tämän tehtäväsi kannalta olennaisen työvälineen käyttöösi! Lukemalla Kuntalehteä voit tehdä parempia päätöksiä. Tilaa Kuntalehti itsellesi, tai pyydä kerralla tarjous vaikka koko valtuustolle.

kuntalehti.fi/tilaa